



турклуб Крокус

Національного педагогічного університету ім. М. Драгоманова

Звіт

**про гірський туристський похід
четвертої категорії складності
по Гвандрі та Теберді (Кавказ)
здійснений з 28 липня по 12 серпня 2007 р.**

Маршрутна книжка № 49/07
Керівник групи: Клипач О. М.
Адреса керівника: Київ – 91

Маршрутно - кваліфікаційна комісія розглянула звіт і вважає, що похід може бути зарахований усім учасникам і керівнику четвертою категорією складності.

штамп МКК

Голова Київської міської МКК _____ (*Медінцев Є. С.*)

“ ___ ” грудня 2007 р.

Звіт використовувати в т/к Крокус

Київ 2007

Зміст

1. Довідкові дані про подорож.....	3
2.1. перевал Учкуланичі (н/к, 3170 м) та Кертмелі (н/к, 3100 м).....	5
2.2. перевал Крокус (2А, 3250 м).....	11
2.3. перевал Славутич (2А*, 3495 м).....	22
2.4. перевал Мурсали Східний (2А, 3480 м).....	30
2.5. перевал Актур Східний (1Б, 3450 м).....	40
2.6. перевал Ак Південний (1Б, 3450 м).....	45
2.7. перевал Кічі-Муруджу Північний (2Б, 3500 м).....	49
2.8. перевал Сідло (2А, 3400 м).....	60
2.9. перевал Османа Касаєва (2Б*, 3500 м).....	65
2.10. перевал Нефтянік (1Б, 3000 м).....	85
2.11. перевал Павліній Глаз (2А, 3300 м).....	89
3. Графік руху.....	99
4. Висотний графік.....	102
5. Додатки.....	103
5.1. Кошторис.....	103
5.2. Склад аптечки.....	104
5.3. Групове та спеціальне особисте спорядження.....	107
5.4. Харчування на маршруті.....	108
6. Перевальні записки.....	110
7. Список літератури.....	117
8. Мапа району подорожі.....	119

1. Довідкові дані про подорож.

З 28 липня по 12 серпня 2007 р. групою туристів туристичного клубу “Крокус” національного педагогічного університету ім. М. Драгоманова в складі 9 чоловік було проведено гірський похід четвертої категорії складності в районі Гвандри та Теберди (Західний Кавказ). Маршрут довжиною 150 км був пройдений групою за 15 днів. Маршрут включав в себе наступні ділянки:

аул Нижн. Учкулан – ущ. Учкуланичі – *пер. Учкуланичі (н/к, 3280) + пер. Кертмелі (н/к, 3100) (зв’язка, н/к)-* ущ. Учкуланичі - *пер. Крокус (2А, 3250) + пер. Ленінградець (1А, 3250) -* хр. Куршо (траверс) – ущ. Джалпакол - *пер. Славутич (2А*, 3495) -* ущ. Мурсали – *пер. Мурсали Східний (2А, 3480) –* ущ. Джалпакол – *пер. Актур Східний (3450 м) + пер. Ак Південний (3450 м)(зв’язка, 1Б) –* ущ. Ак-Тюбе – ущ. Індрюкой - ущ. Гондарай - ущ. Махар – льод. півд.-сх. Даут - *пер. Кічі-Муруджу Північний (3500 м) + пер. Сідло (3400 м) (зв’язка, 2Б) –* льод. півд.-зах. Даут - ущ. Кічі-Муруджу – *пер. Османа Касаєва (2Б*, 3500) -* ущ. Даут – *пер. Нефтянік (1Б, 3000) рад. –* ущ. Даут – ущ. Ринджи - *пер. Павліній Глаз (2А, 3300) -* ущ. Муруджу – м. Теберда

Група пройшла маршрут в складі, наведеному в табл.1.

На маршрут групу випустила Київська міська МКК.

Шифр МКК 126-00-55543000

Склад групи.

№ п/п	прізвище, ім'я, по батькові	домашня адреса	туристичний досвід по даному виду туризму	обов'язки в групі
1.	Клипач Олександр Миколайович	м. Київ	V Тянь-Шань (У) III Тянь-Шань (К) IV Кавказ (К)	керівник
2.	Лазько Світлана Петрівна	м. Київ	III Кавказ (У) II Карпати (У) I Карпати (К) III Карпати (У) піш	завгосп
3.	Макєєв Олександр Ігоревич	м. Київ	3 р. альп. Кавказ II Карпати (У) II Карпати (У) лиж III Карпати (У) піш	учасник
4.	Маляр Юлія Володимирівна	м. Київ	III Кавказ (У) II Карпати (У) II Карпати (У) лиж III Карпати (У) піш	в.о. лікаря
5.	Марченко Костянтин Костянтинович	м. Київ	III Кавказ (У) III Карпати (К) лиж III Карпати (К) піш	фотограф
6.	Наюк Антоніна Сергіївна	м. Боярка	II Карпати (У) I Карпати (У) лиж II Карпати (У) піш	хронометрист
7.	Неділько Олександр Миколайович	м. Київ	III Кавказ (У) II Карпати (У) лиж IV припол. Урал (У) піш	фінансист
8.	Семків Сергій Іванович	м. Київ	III Кавказ (У) II Карпати (К) II Карпати (У) лиж III Карпати (К) піш	ремонтник
9.	Тарасенко Василь Васильович	м. Кам'янка	II Карпати (У) I Карпати (У) лиж II Карпати (У) піш	відп. за спорядження

2.1. перевал Учкуланичі (н/к, 3170 м) та Кертмелі (н/к, 3100 м)

*Перевал **Учкуланичі** розташований в хребті Куршо. Веде із верхів'я ущелини Учкуланичі в ущелину Кертмелі. З боку ущелини Учкуланичі – осипний. З боку ущелини Кертмелі – сніжно - осипний.*

ЧХЧ підйому на перевал Учкуланичі від джерела нарзанів в ущелині Учкуланичі 3.5 – 4 год.

ЧХЧ траверсу з перевалу Учкуланичі на пер. Кертмелі 30 - 40 хв.

Від джерела нарзану потрібно вбхід переправитись на лівий берег річки Учкулан і потім піднятихь вверх трав'янисто-осипним схилом до висячої долини. У висячій долині є два озера (фото 1), нижнє невелике та мілке, розташоване на пологій трав'янистій терасі на початку долини, та велике і глибоке верхнє - ближче до перевалу, в кілометрі від нижнього. Верхнє озеро разів в п'ять більше нижнього. Від верхнього озера по осипу та невеликим сніжникам підходимо під перевальний зліт (фото 2, фото 3). Підніматись на перевал можна в будь-якому зручному для підйому місці. До його широкого пониження веде трав'янисто-осипний зліт. Сідловина перевалу широка, осипна (фото 4). З перевалу по мілкому та середньому осипу траверсуємо (фото 5) зруйнований гребінь хребта з боку ущелини Кертмелі в напрямку перевалу Кертмелі. Через 20 хвилин руху по простим скелям та камінню виходимо на сідловину перевалу Кертмелі.

*Перевал **Кертмелі** розташований в хребті Куршо. Веде із ущелини Кертмелі в ущелину Учкуланичі. З боку ущелини Кертмелі – сніжно - осипний. З боку ущелини Учкуланичі – осипний.*

ЧХЧ спуску з перевалу Кертмелі до озера Бірюзове - 1.5 – 2 год.

Сідловина перевалу Кертмелі широка (фото 6) величиною з футбольне поле. В бік ущелини Учкуланичі, на спуск, веде некрутий осипний схил. Внизу, на широкій луговій терасі, під перевалом велике непроточне озеро (фото 7). Спускаємось притримуючись правого борту перевального зльоту. Озеро залишається зліва по ходу. Далі траверсом, в напрямку вершини Учкуланичі-баші, по кам'яним розсипам підходимо до слідуоючої великої, майже рівної, трав'янистої тераси з двома озерами. Звідки по лощині, орієнтуючись на сідловину перевалу Сонячний, піднімаємось до озера Бірюзове.



Фото 1. перевал Учкуланичі з боку ущ. Учкуланичі.



Фото 2. Озера під перевалом Учкуланичі з боку ущ. Учкуланичі.



Фото 3. перевал Учкуланичі. Підхід під перевальний зліт.



Фото 4. Група на перевалі Учкуланичі. Фото з бік ущ. Кертмелі.



Фото 5. Траверс з перевалу Учкуланичі на перевал Кертмелі.



Фото 6. Група на перевалі Кертмелі. Фото в бік ущ. Учкуланичі



Фото 7. Перевал Кертмелі з боку ущ. Учкуланичі.

2.2. перевал Крокус (2А, 3250 м)

*Перевал **Крокус** розташований в хребті Куршо, на схід від вершини Учкуланичі-баші (3527 м). Веде із верхів'я ущелини Учкуланичі в долину Джалпакол. З боку ущелини Учкуланичі – скельний (біля 70 м скель середньої складності). З боку ущелини Джалпакол - осипний.*

ЧХЧ підйому на перевал від озера Бірюзове 5 – 7 год.

ЧХЧ спуску з перевалу до озера в ущелину Джалпакол 0.5 – 1 год.

*ЧХЧ траверсу до **перевалу Ленінградець** 1- 1.5 год.*

Ущелина Учкуланичі, в верхів'ях якої знаходиться перевал Крокус, виходить в ущелину Учкулан між селищами Верхній та Нижній Учкулан (фото 8). Вхід в ущелину на південно-східній околиці селища Нижній Учкулан. У нижній частині ущелина доволі вузька, заросла сосновим лісом, рівних ділянок, щоб поставити намети, майже не зустрічається. Зручні місця для ночівлі є лише вище зони лісу (3 – 4 год. від селища Н. Учкулан) (фото 9). Підйом у верхів'я ущелини Учкуланичі проходить правим берегом річки. В зоні лісу є стежка, яка вище зони лісу губиться. Вийшовши з лісу і пройшовши вздовж річки альпійськими луками близько 2.5 – 3 км, підходимо до джерела нарзану, яке помітно здалеку по забарвленому у рудий колір камінню. Від зони лісу до джерела нарзану йде плавний і майже непомітний набір висоти. Вище джерела – невеличкий зліт, далі знову майже рівнина. На цій ділянці ущелини в річку з правобережного схилу стікає багато дрібних струмків тому місцевість тут дуже вогка та заболочена. Попереду добре проглядається домінуюча над ущелиною вершина Учкуланичі баші, лівіше якої і знаходиться перевал Крокус. Правіше від вершини – сідловина перевал Сонячний (1А, 3200 м). Через 3 км від джерела нарзану ущелина закінчується, впираючись у високу стару кінцеву морену льодовика, що відокремлює долину від верхнього цирку.

Тут є рівні галявини для наметів (фото 10). Хоча можна піднятися вгору по осипу на морену, за якою є невеличке озеро (фото 11), там теж можна заночувати. Це найкоротший шлях до цирку під перевал Крокус. Якщо у групи є час та бажання, то краще зробити невеличкий гак на півтора км і заночувати біля одного з мальовничих озер, що знаходяться під перевалом Сонячний. Тому, не доходячи метрів 500 до кінцевої морени, переходимо по камінню на лівий берег річки Учкуланичі, а далі піднімаємось вгору по лівому (орографічно) схилу долини. “Баранячі лоби”, які стирчать на схилі, обходимо зліва (фото 10) і через 35 – 50 хвилин виходимо до першого (нижнього) озера (фото 11) під перевалом Сонячний. Далі, залишаючи озеро зправа (по ходу), піднімаємось спочатку по камінню, далі по снігу і знову по камінню і через годину підходимо до двох середніх озер (фото 12). Продовжуючи рух вздовж струмка, через 15 хв. підходимо до верхнього озера під перевалом Сонячний – озера Бірюзового (фото 13). Прямо перед нами за озером перевальний зліт перевалу Сонячний (фото 13), а на південному сході видніється засніжений цирк з перевалом Західний Мурсали (Павлін). Перевалу Крокус від озера не видно, він закритий відрогом вершини Учкуланичі-баші.

Щоб потрапити до цирку, де розташований перевал Крокус, обходимо озеро Бірюзове зліва і рухаємося траверсом північно-східного схилу вершини Учкуланичі-баші, спочатку по крупному осипу, а потім по снігу приблизно 20 - 30 хв. У цирку знаходяться два перевали: перевал Крокус (2А, 3200 м) (фото 15), який веде в ущ. Джалпакол і перевал Західний Мурсали (1А) (на деяких мапах Павлін) (фото 14), який веде в ущелину Мурсали. Підхід під перевальний зліт перевалу Крокус проходить по льодовику. Льодовик відкритий – тріщин немає, у верхів'ї засипаний снігом. Далі близько 200 м по стрімкому (близько 30°) сніговому схилу і вихід на скелі (фото 16). Висота скельної частини підйому приблизно 70 м (дві мотузки). В нижній частині скелі відносно прості (фото 17), а у верхній частині – більш складні (фото 14). Тому підйом першому учаснику у верхній частині скельної ділянки (фото 17, 19) бажано здійснювати без рюкзака. Група проходила перевал з попередньої обробкою. Обробка перевалу здійснювалась двома змішаними зв'язками. Організація двох вертикальних перил зайняла 4 години 30 хв. Середній час проходження першої мотузки учасником групи при підйомі на перевал складав 10 хв., другої – 17 хв. Загальний час підйому всієї групи становив 3 години.

Перевальна сідловина (фото 21) являє собою вузький зруйнований скельний гребінь. Місце для ночівлі немає. З перевалу гарно видно нижнє з озер (фото 20). Внизу під перевалом в ущелині Джалпакол добре видно два невеличких озера, біля яких можна заночувати (фото 22). До нижнього озера близько 45 хвилин спуску по некрутому крупному та середньому осипу. Траверсуючи схил зліва відкривається вид на озера ущелини Учкуланичі (фото 24). Продовжуючи рух траверсом, нижче (на 50 – 100 м) скельного гребеня хребта Куршо (фото 23) через 1 год. 20 хв. виходимо на сідловину перевалу Ленінградець 1А, (фото 23). З перевалу Ленінградець рухаємось більше гребнем хребта (фото 25), проходимо невеличку скельну вершину і з неї спускаємось на сідловину перевалу Слаутич (2А). В 50 - 100 м нижче сідловини з боку ущелини Джалпакол на осипному схилі рівняємо місця під намети і розташовуємо табір.



Фото 8. Вхід в ущ. Учкуланичі. Фото від околиці с. Верхній Учкулан.

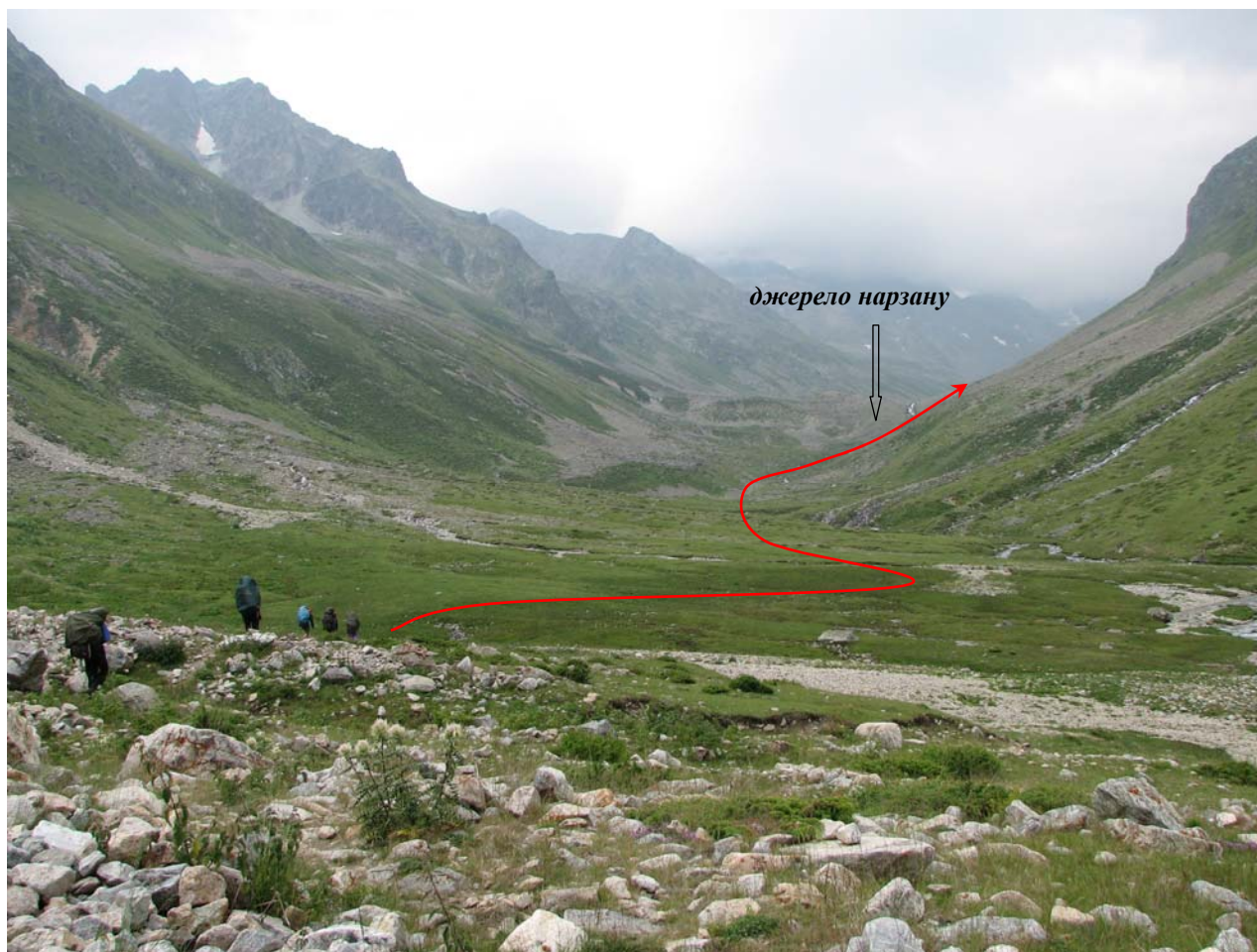


Фото 9. Ущелина Учкуланичі вище зони лісу.

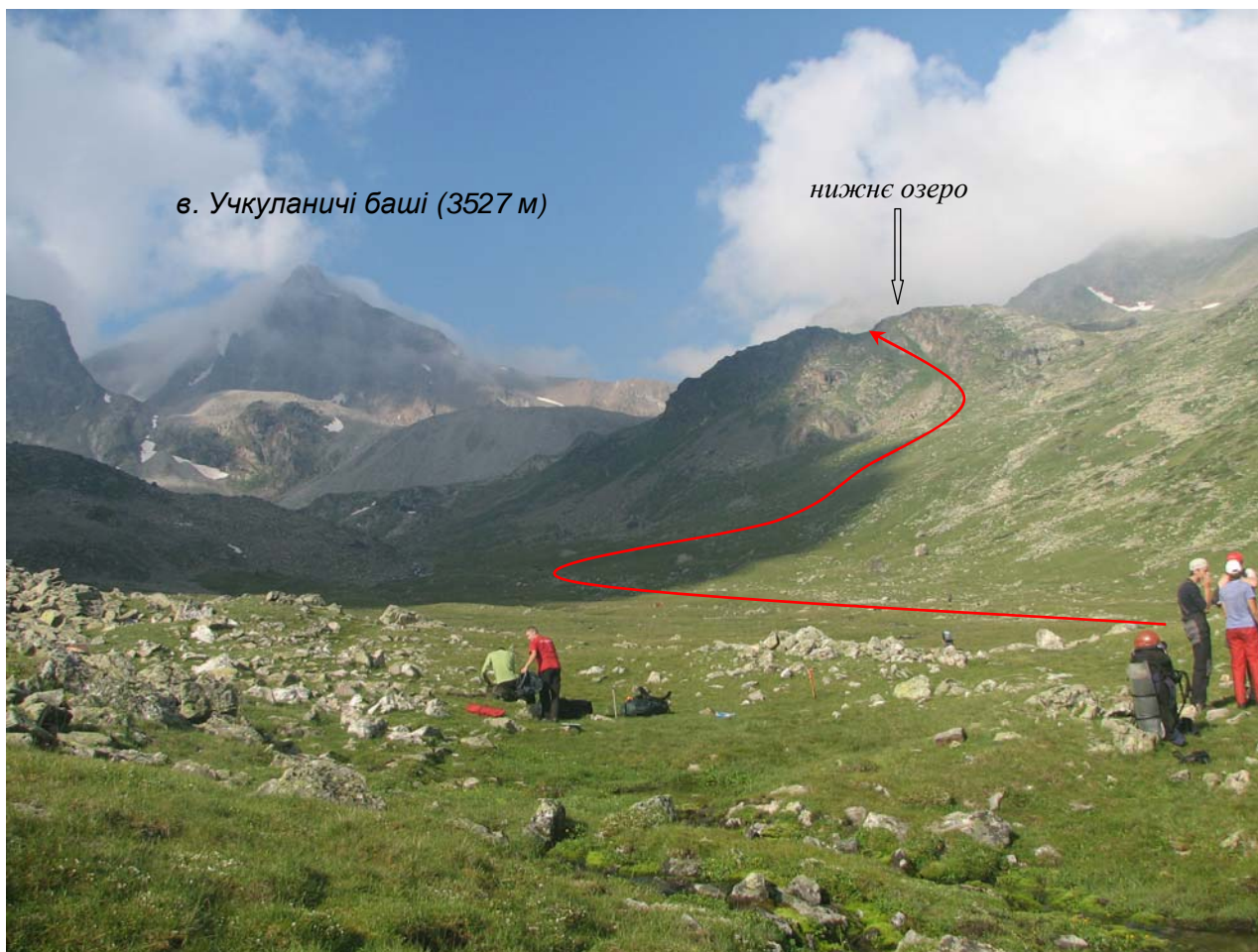


Фото 10. Верхів'я ущелини Учкуланичі.

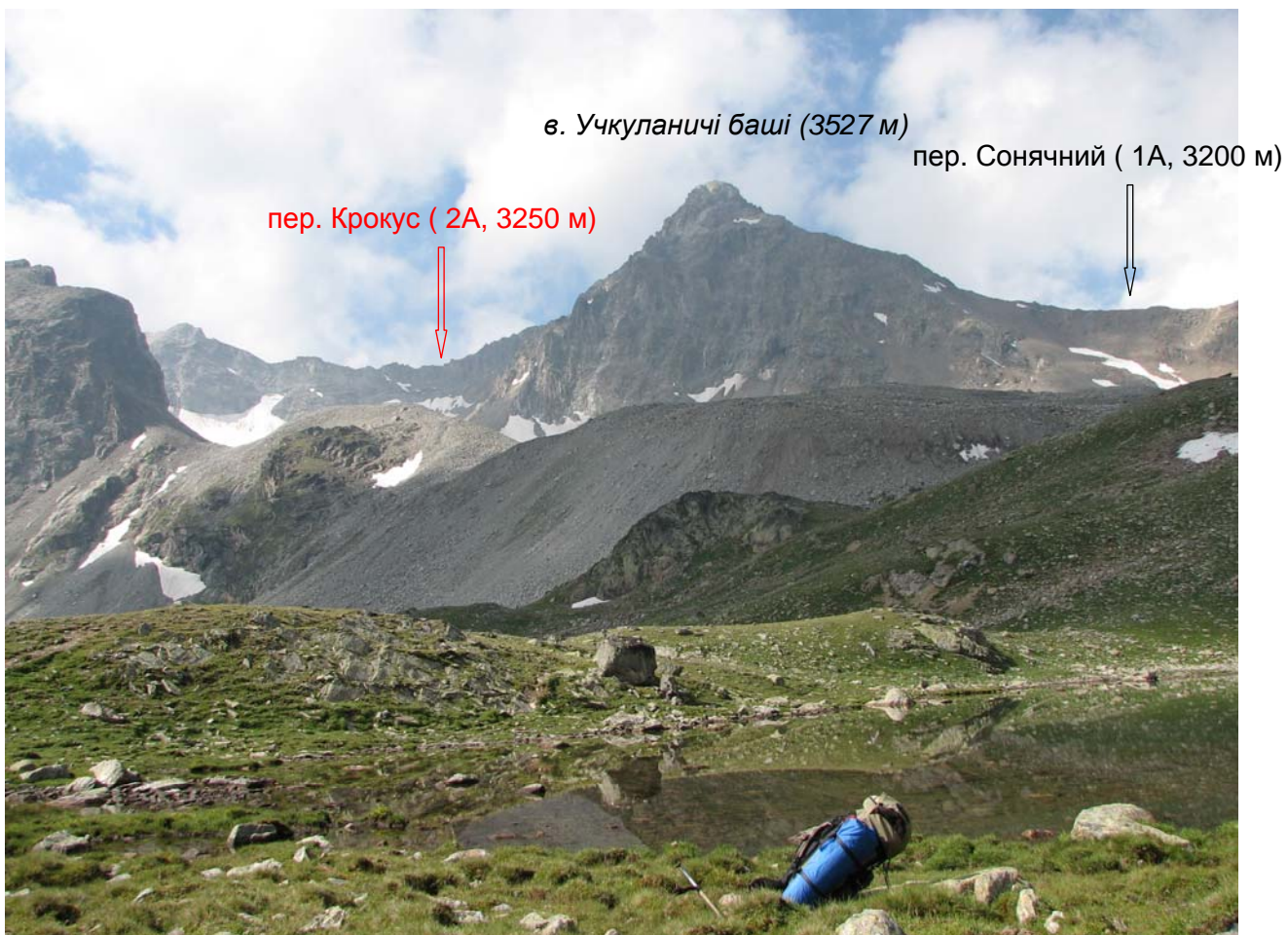


Фото 11. Перевали Крокус та Сонячний від нижнього озера на курчавих скелях.



Фото 12. Середні озера на курчавих скелях під перевалом Сонячний (1А).

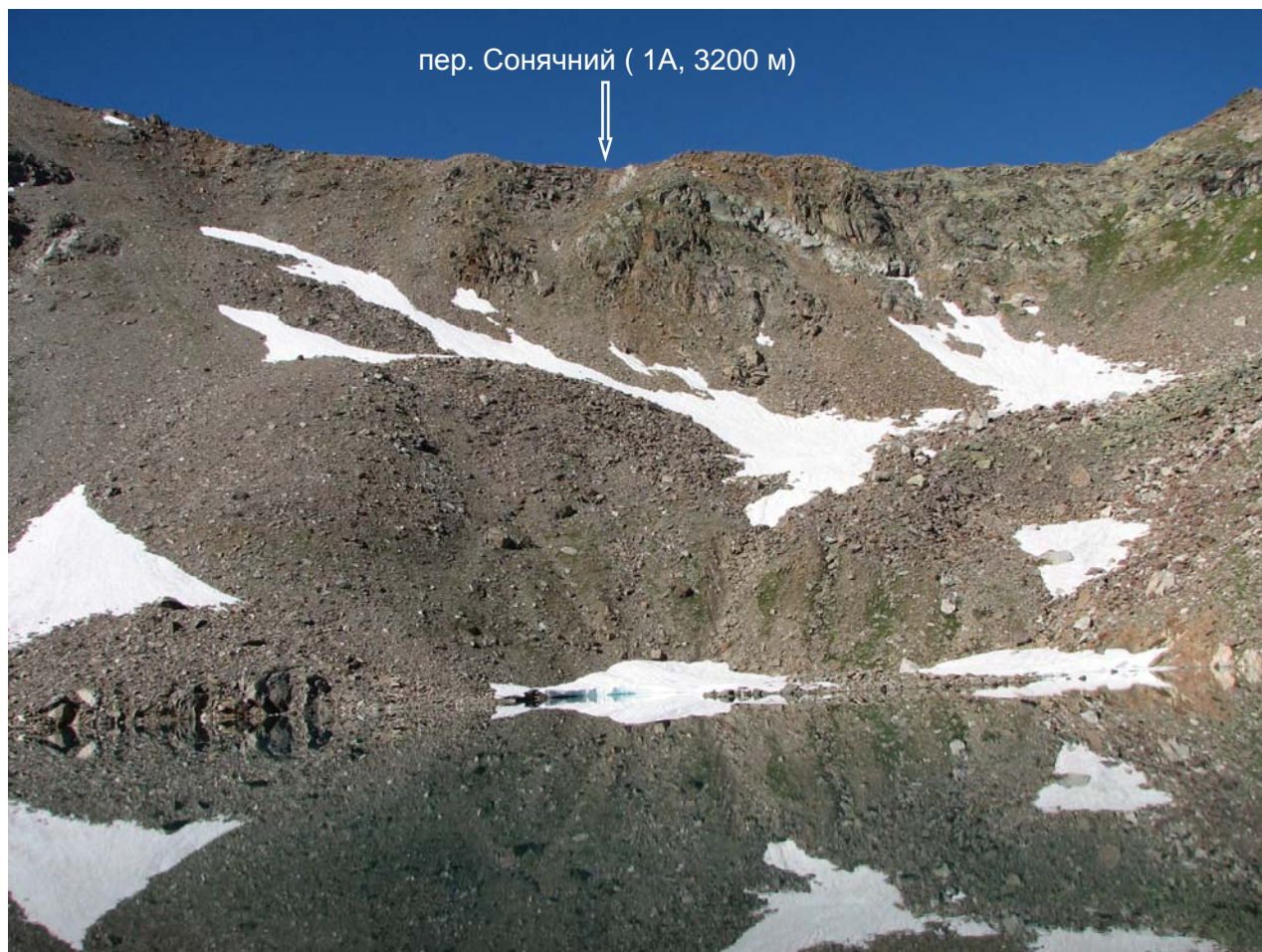


Фото 13. Перевал Сонячний (1А) та озеро Бірюзове.



Фото 14. перевал Західний Мурсали (Павлін) (1А). Фото з льодовика.

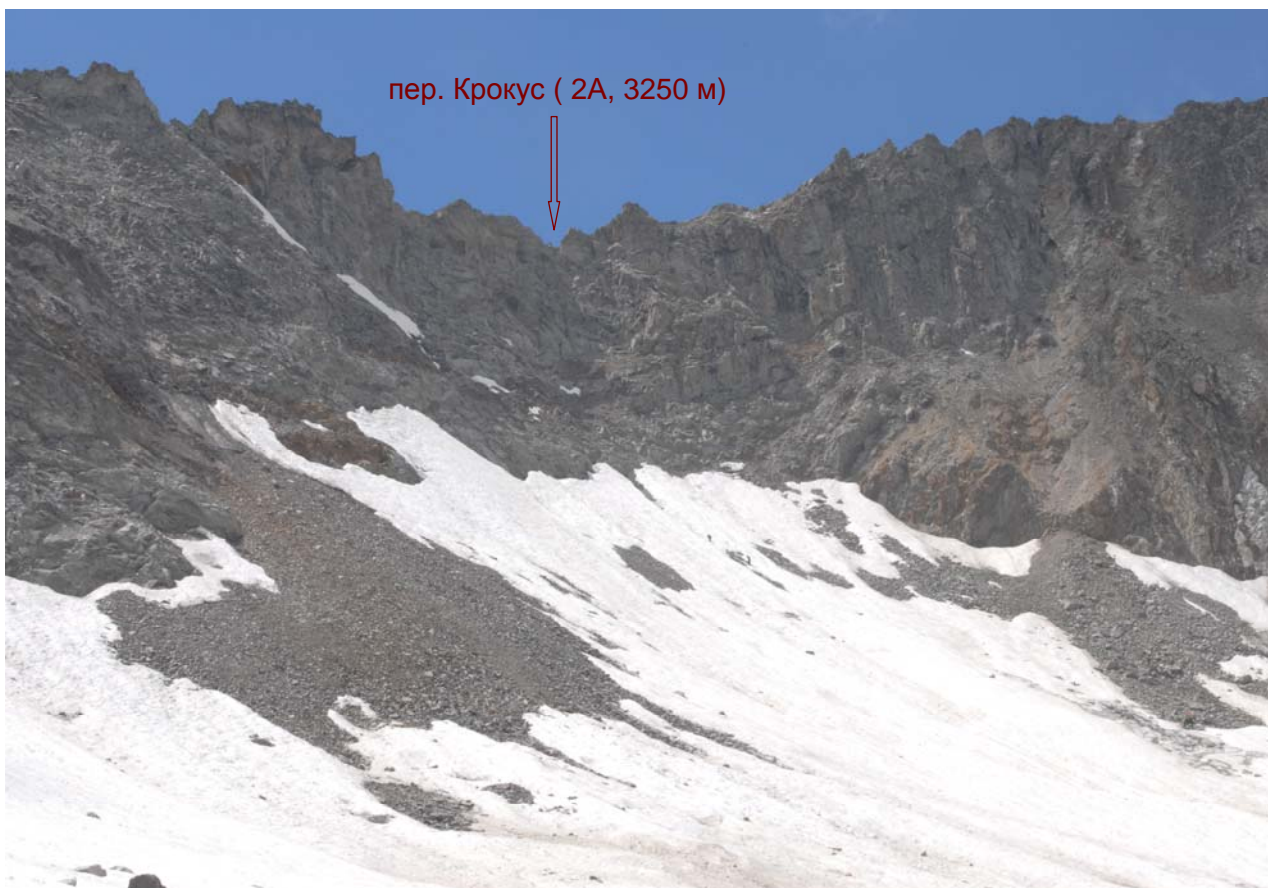


Фото 15. перевал Крокус (2А) . Фото з льодовика.

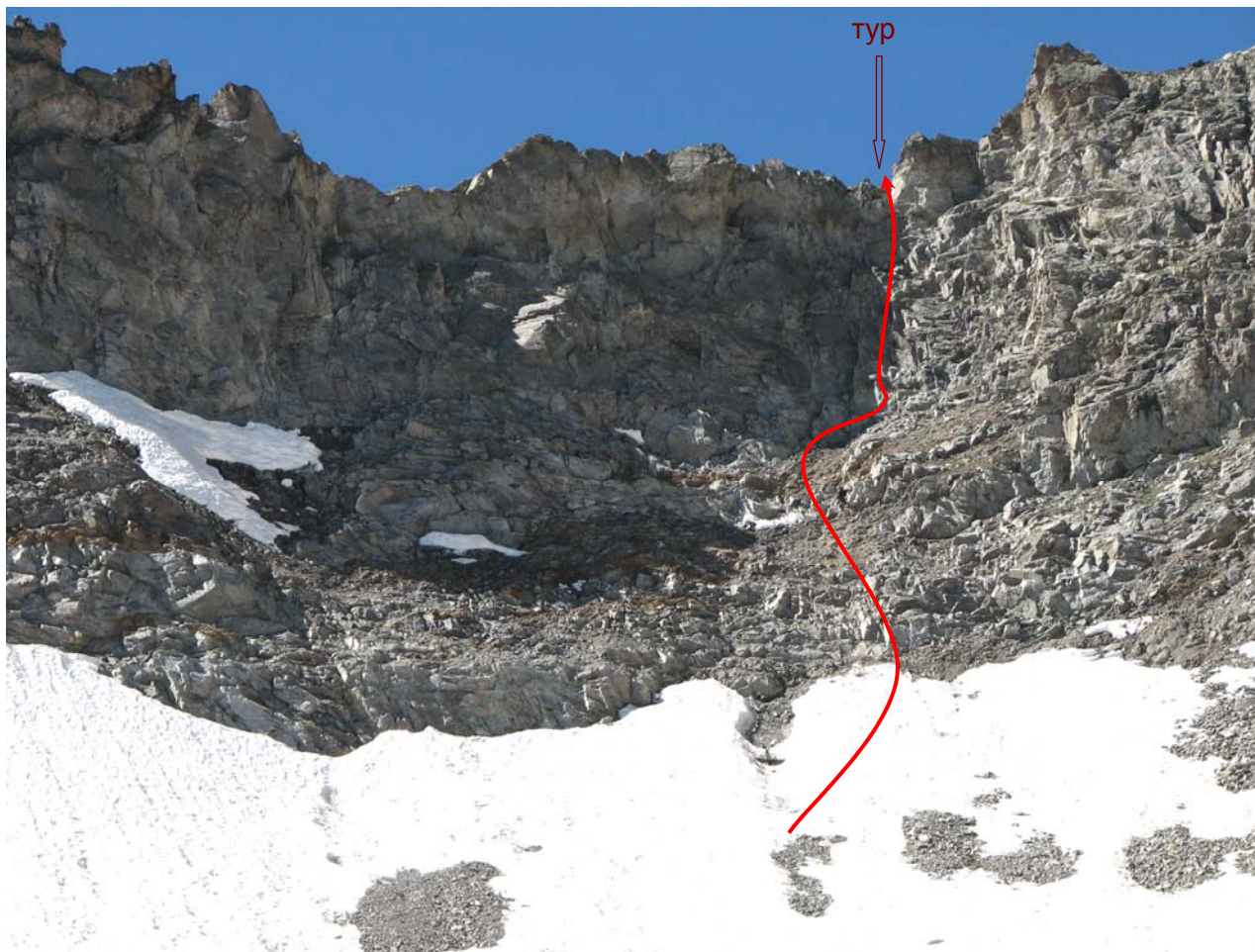


Фото 16. Перевальний зліт перевалу Крокус (2А, 3250 м).



Фото 17. Проходження скельного зльоту перевалу Крокус. Вихід першого. Друга мотузка.



Фото 18. Підйом групи на перевал Крокус (2А). Проходження першої мотузки.



Фото 19. Підйом групи на перевал Крокус (2А). Проходження другої мотузки.



Фото 20. Ущелина Учкуланичі. Фото з перевалу Крокус.



Фото 21. Група на перевалі Крокус (2А). Фото в бік ущелини Учкуланичі.



Фото 22. Ущелина Джалпакол. Фото з перевалу Крокус.

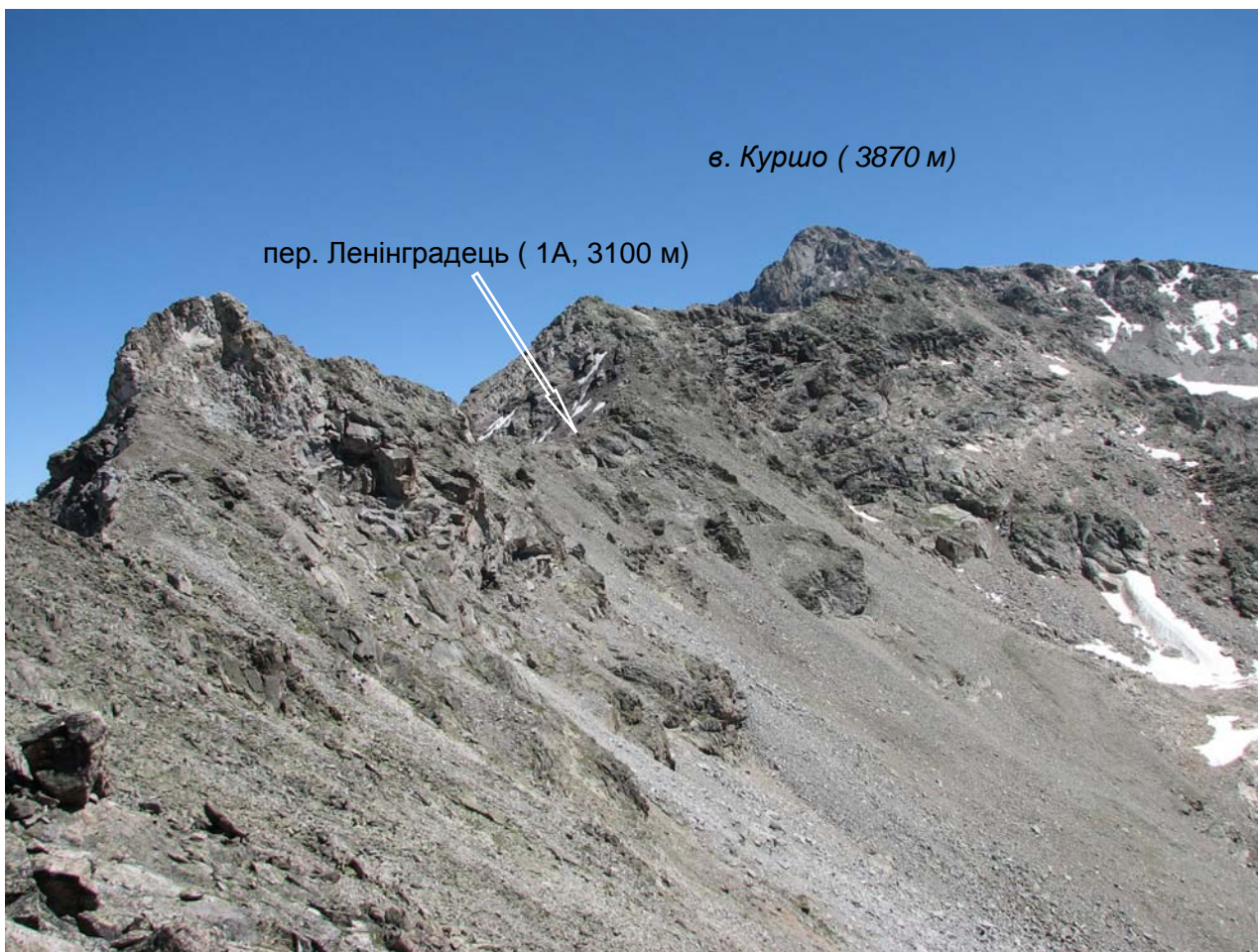


Фото 23. Перевал Ленінградець. Фото з перевалу Крокус.

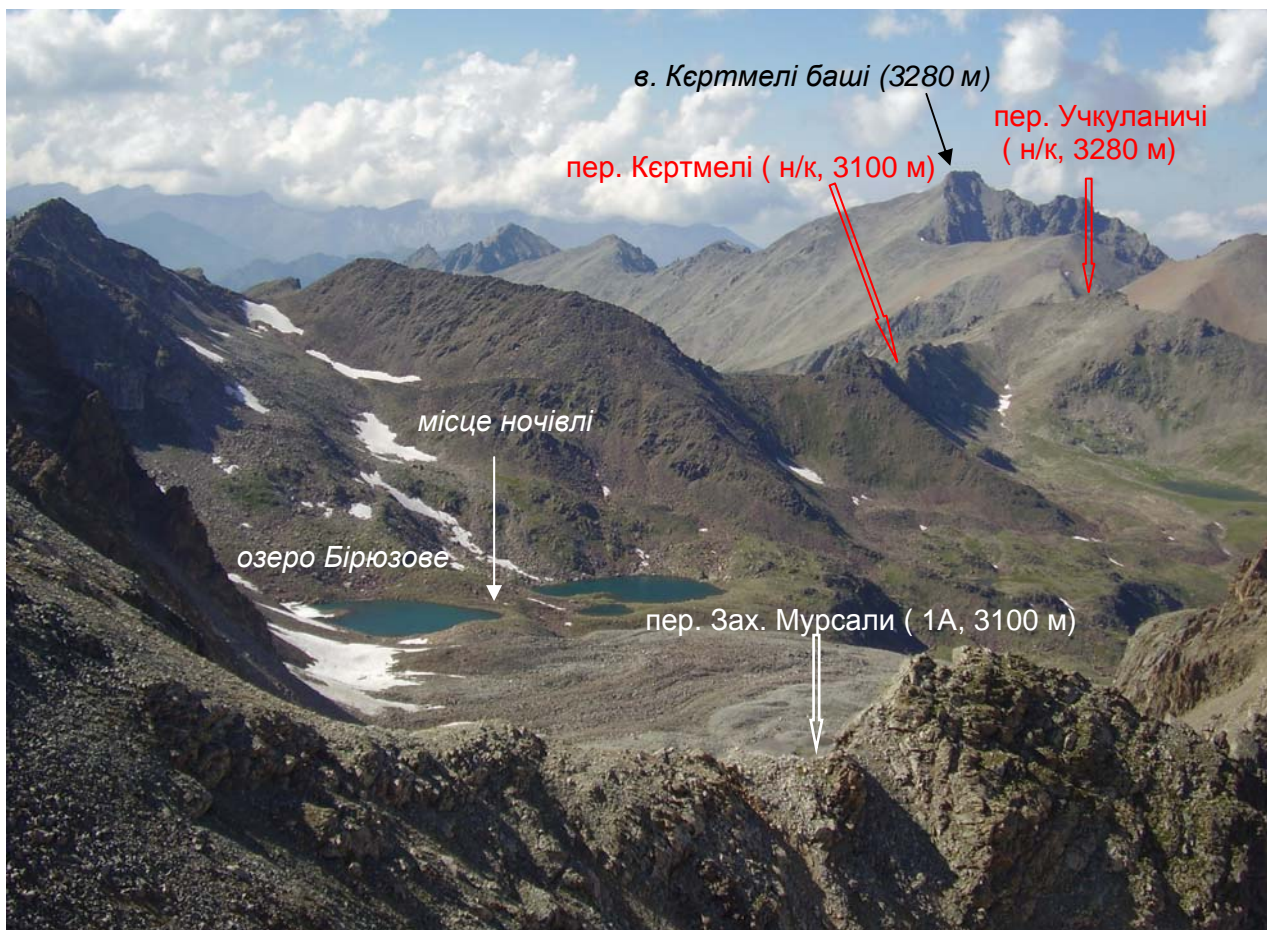


Фото 24. Ущелина Учкуланичі. Фото з траверсу хребта Куршо.



Фото 25. Траверс хребта Куршо.

2.3. перевал Славутич (2А*, 3495 м)

*Перевал **Славутич** розташований в хребті Куршо, на схід від вершини 3600 м. Веде із верхів'я ущелини Джалпакол в ущелину Мурсали. З боку ущелини Джалпакол – осипний. З боку ущелини Мурсали скельно – сніжний (близько 180 м складних скель).*

ЧХЧ підйому на перевал від озер під Ленінградець 1- 1.5 год.

ЧХЧ спуску з перевалу до кінцевої морени льодовика в ущелині Мурсали 7- 8 год.

ЧХЧ траверсу від перевалу Ленінградець – 2.5 – 3 год.

Підйом на перевал Славутич з боку ущелини Джалпакол починається від озер під перевалами Крокус та Ленінградець (фото 22). Переваливши через осипний відріг попадаємо в невеличку кароподібну висячу долину завалену великими гранітними брилами, на дні якої примостився невеличкий сніжник. Тут на снігу можна стати на ночівлю, поруч протікає струмок. Щоб не ночувати на снігу можна пройти метрів 250 – 300 на правий (орографічно) осипний схил. На схилі є відриті місця для двох наметів. Від майданчику для ночівлі траверсом вліво – вверх 250 – 300 м до перевальної сідловини. На перевалі місце для ночівлі немає.

Перевальна сідловина розлога (фото 26), складена з валунів за які зручно організувати точки кріплення мотузки (фото 27).

Спуск з перевалу Славутич краще організувати з центральної частини перевальної сідловини. Довжина спуску до виположення льодовика сягає 200 м з них 180 м скель, які характеризуються східчастою будовою, та 20 м сніжника крутизною 45°, підрізаного двома неширокими бергшрундами (фото 32, фото 34). Бергшрунди проходяться по сніжному мосту.

Перша точка кріплення мотузки знаходиться на перевальній сідловині. Початок спуску – 40 м скель крутизною 80° (фото 28). Спустившись по першій мотузці, підходимо до сніжника на полиці вздовж якого потрібно рухатись вниз 15 м. Пройшовши сніжник, на полиці за виступ, кріпимо другу мотузку. Спуск по другій мотузці проходить скелями крутизною 70°- 60° (фото 29, фото 30) та закінчується на наступній широкій скельній полиці де може зібратись група в кількості до 9-ти чоловік (на полиці по скелях тече струмок, з якого можна втамувати спрагу в жаркий сонячний день). На цій полиці кріпимо третю мотузку. Спуск на третій мотузці проходить по скелям крутизною 70 - 75° (фото 31, фото 33). Четверта точка кріплення мотузки знаходиться на скелях крутизною 60°. Спускаємось четвертою мотузкою по скелях і через 15 метрів опиняємось над двома бергшрундами (фото 33). Верхній бергшрунд обходиться зліва, а нижній – зправа. Останні 20 м спуску по четвертій мотузці – це сніговий схил крутизною 45° (фото 34). Далі сніжник поступово виположується до 15 - 20° і виводить нас на невеличкий льодовик. Льодовик відкритий, без тріщин. Спускаємось правим бортом льодовика до висячої долини (фото 35) засипаної камінням, залишаючи зліва кінцеву морену льодовика. Зліва видно сідловину перевалу Західний Мурсали (фото 35). Висяча долина обривається крутим глинисто-осипним схилом до трав'янистих терас біля правого притоку річки Мурсали. Цей приток бере свій початок з льодовика під перевалом Куршо. Збігаємо на терасу. Тут прекрасні рівні трав'янисті місця під намети. Вода поруч. Від кінцевої морени льодовика під перевалом Славутич добираємось сюди за 1.5 год.

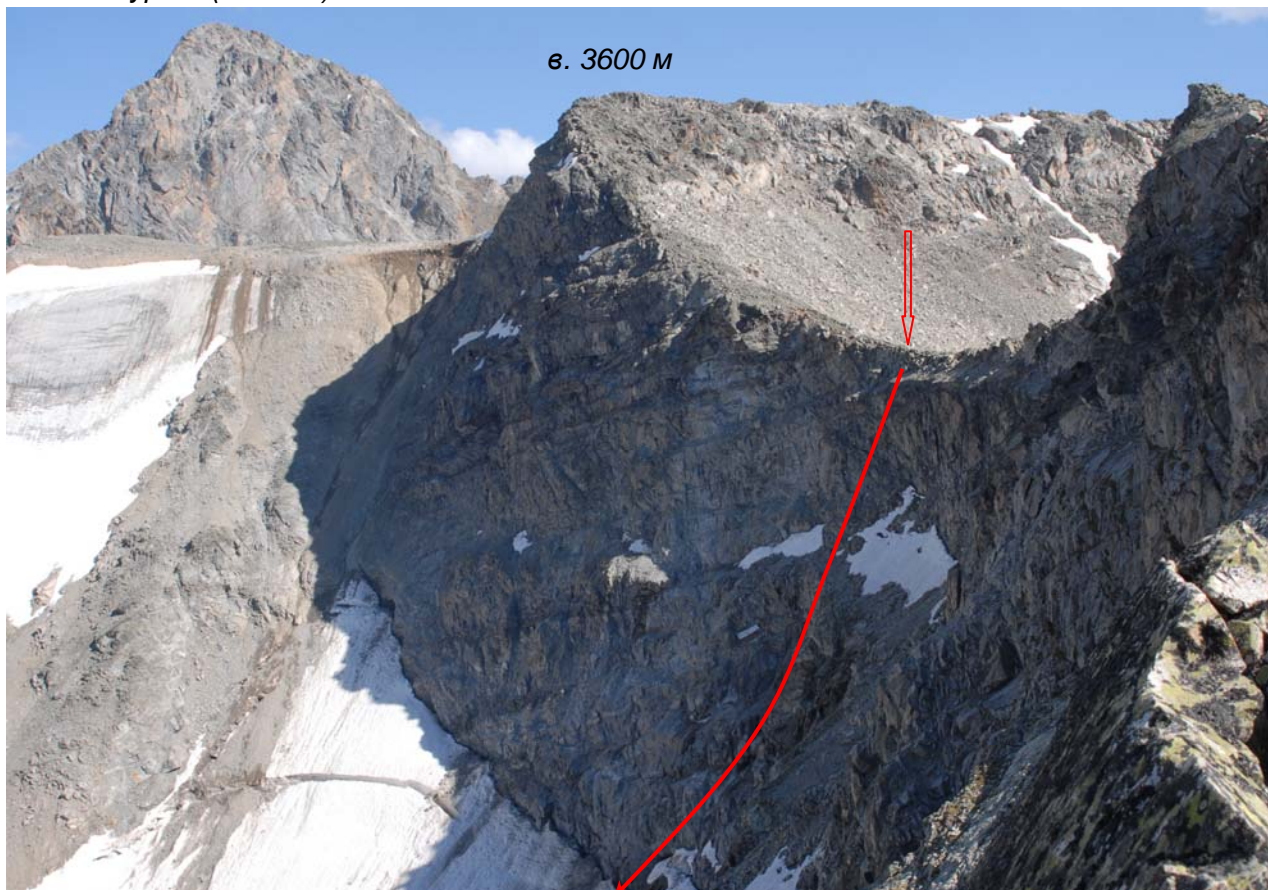


Фото 26. Перевал Славутич (2А). Фото з хребта Куршо з боку перевалу Ленінградець.



Фото 27. Група на перевалі Славутич (2А). Фото в бік ущелини Мурсали.



Фото 28. Спуск з перевалу Славутич (2А). Проходження першої мотузки.



Фото 29. Спуск з перевалу Славутич (2А). Проходження другої мотузки.



Фото 30. Верхня частина скельної стіни при спуску з перевалу Славутич .



Фото 31. Спуск з перевалу Славутич (2А). Проходження третьої мотузки.



Фото 32. Перевальний зліт перевалу Славутич з боку ущелини Мурсали.

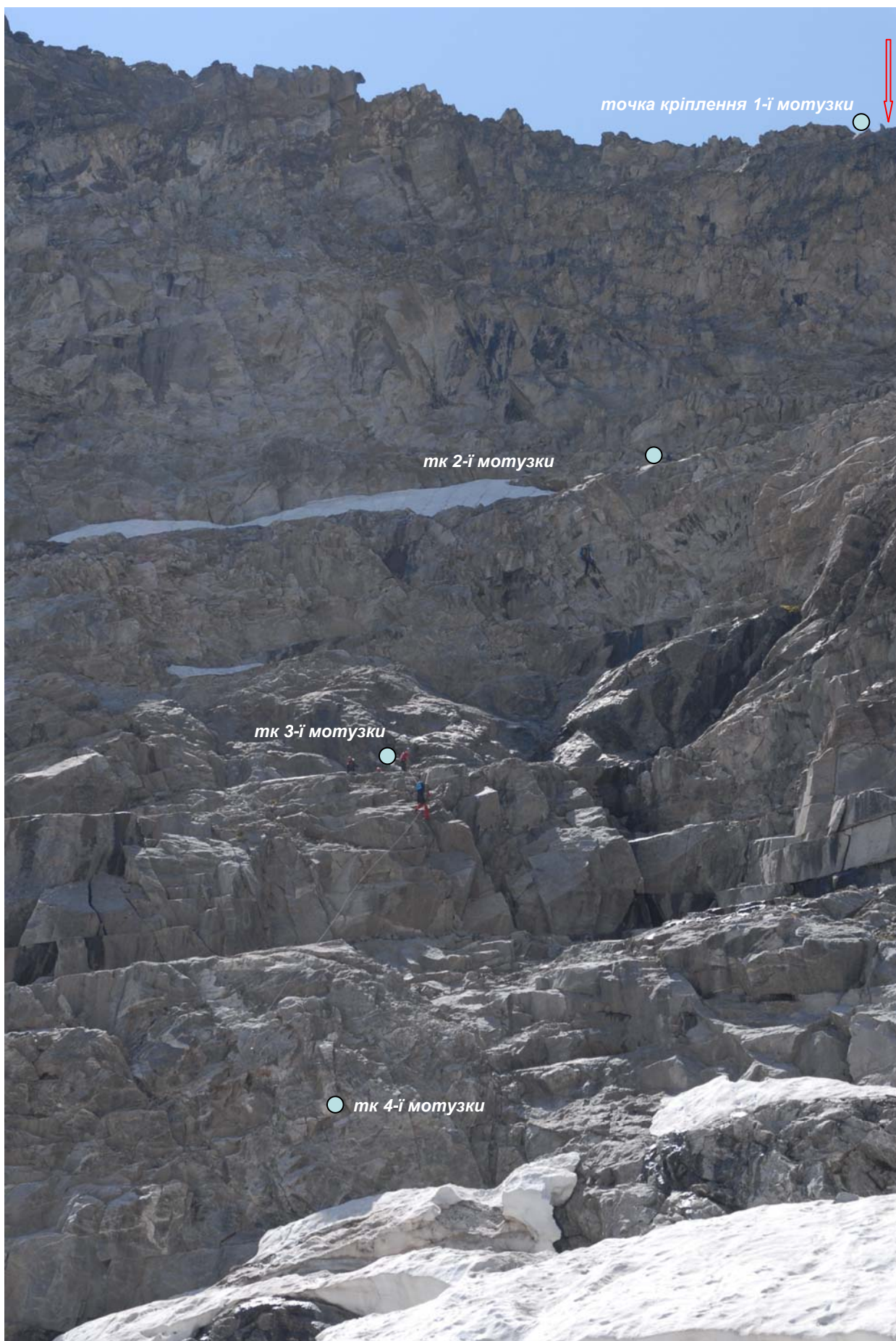


Фото 33. Спуск з перевалу Славутич. Третя та четверта мотузки.



Фото 34. Перевал Славутич. Фото з кінцевої морени (ущелина Мурсали).

в. 3600 м

пер. Славутич (2А*, 3495 м)



пер. Зах. Мурсали (1А, 3100 м)



Фото 35. Верхів'я західної гілки ущелини Мурсали.

Перевал Мурсали Східний (Східний Мурсали) розташований в хребті Куршо, на схід перевалу Мурсали ближче до вершини Мурсали. Веде із верхів'я ущелини Мурсали в ущелину Джалпакол. З боку ущелини Мурсали – льодово - сніжний. З боку ущелини Джалпакол – осипний.

ЧХЧ підйому на перевал з боку ущелини Мурсали з висячої долини під льодовиком 6 – 7 год.

ЧХЧ спуску з перевалу до озера під перевалом 1 - 1.5 год.

Підйом на перевал починається від злиття потоків, що дають початок річці Мурсали. Рухаємось вздовж правого потоку по ледь помітній стежці. Піднявшись на курчаві скелі, опиняємось великій рівній гальковій терасі (фото 39), перетинаємо кінцеву морену, і підходимо до язика льодовика. З висячої долини, що знаходиться під льодовиком добре видно сам перевал і шлях підйому на нього (фото 37). Зправа (по ходу) під схилами вершини Куршо льодовик пологий, закритий, в лівій частині цирку – круті льодові обвали. Підходимо до перевалу по лівій (орографічно) пологій частині льодовика. Зустрічаються невеликі тріщини, які легко обійти або переступити (фото 38). Спочатку підйому крутизна льодовика 25–30°. Через 500 метрів льодовик виположується (фото 39), починають зустрічатись закриті тріщини. Ще ~700 метрів руху по закритому льодовику і ми підходимо під перевальний зліт (фото 40).

Оскільки перевал льодово-сніжний, характер підйому на нього залежить від кліматичних умов, а саме наявності і глибини снігового покриву. Якщо в 2006 році перевальний зліт був переважно засніжений, що значно полегшувало підйом, то в 2007 році сніговий покрив зберігся тільки до бергшрунду та у верхній частині перевального зльоту (фото 36, фото 40). Основна центральна частина підйому, це льодовий схил крутизною 40–60°. При проходженні перевалу групою було задіяно 4 мотузки на підйом. Перша мотузка перетинала бергшрунд, який проходиться по сніговому мосту (фото 41). Друга мотузка виводила на скельну полицю (фото 42, фото 43, фото 44). Від скельної полиці була провішена 3-тя, перильна мотузка до снігового схилу. 4-та мотузка по сніговому схилу виводила прямо на перевальну сідловину.

Вже пізніше, аналізуючи шлях підйому на перевал, зійшлися на думці про тактичну помилку, що ускладнила проходження перевалу. Краще підійматись прямо вгору по центру перевального зльоту, не виходячи на скелі. Внаслідок цього можна задіяти лише 3 мотузки (~120 м), що значно прискорить рух. Шлях потрібно вибрати лівіше скель, з них зрідка падає каміння.

Сідловина перевалу широка, осипна. З боку ущелини Мурсали до сідловини підходить невеликий сніжник, що лежить на льодовому схилі перевального зльоту. При необхідності на перевалі можна розмістити намети. З перевалу відкривається верхня частина ущелина Джалпакол з красивими гірськими озерами. Спуск з перевалу нескладний. Спочатку проходить по дрібному і середньому осипу, і виводить в коротку слабо похилу (10-15°) ущелину (фото 46), захаращену великими кам'яними брилами. Далі 1.5 годинний спуск дном ущелини і ми на рівному, порослому низькою травою, плато в районі гірських озер. Місце дуже красиве, є зручні майданчики для встановлення наметів. З плато добре видно значну частину хребта Куршо – від вершини Куршо до перевалу північний Джалпакол (фото 47, фото 48).

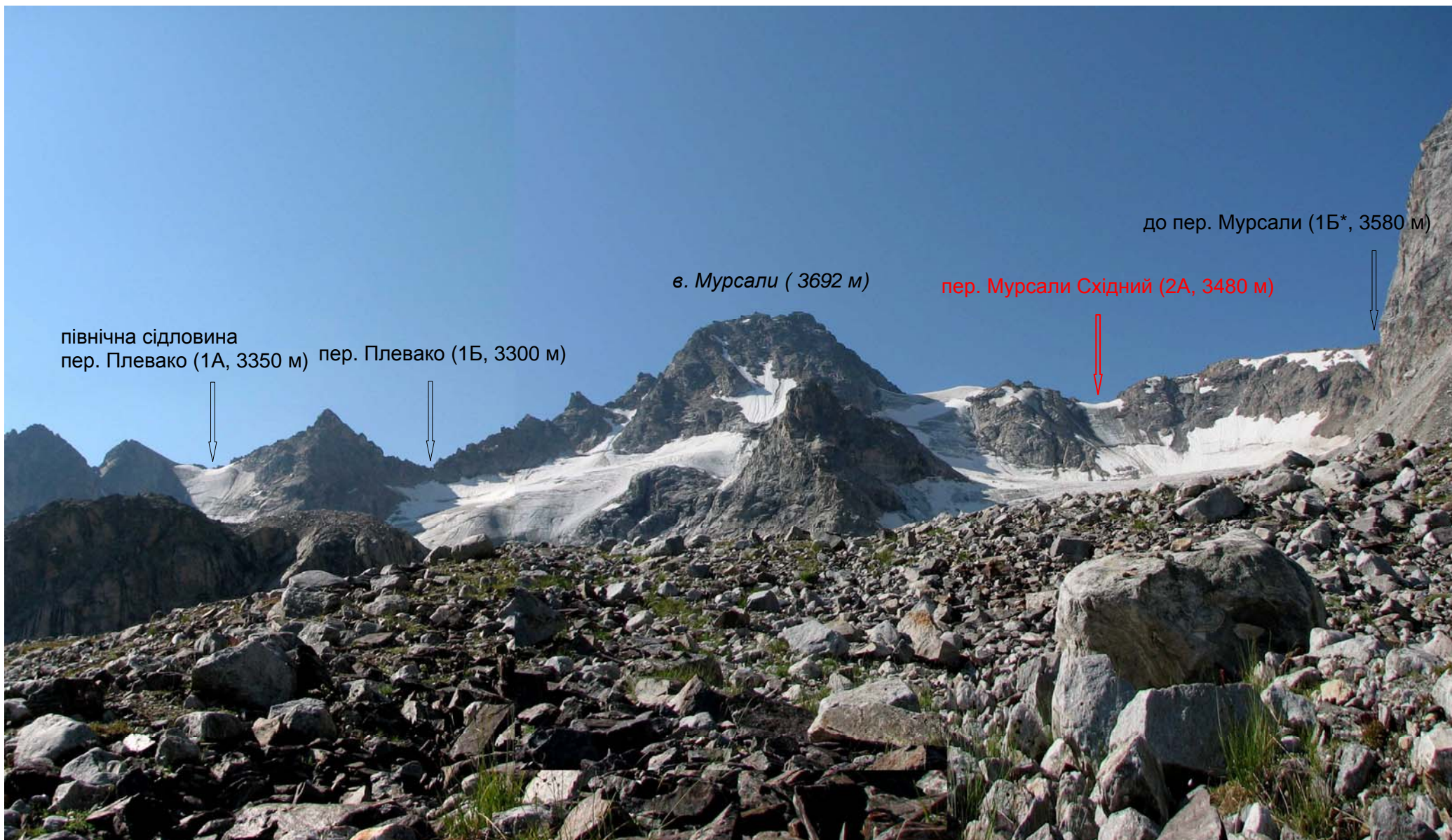


Фото 36. Верхів'я східної гілки ущелини Мурсали.

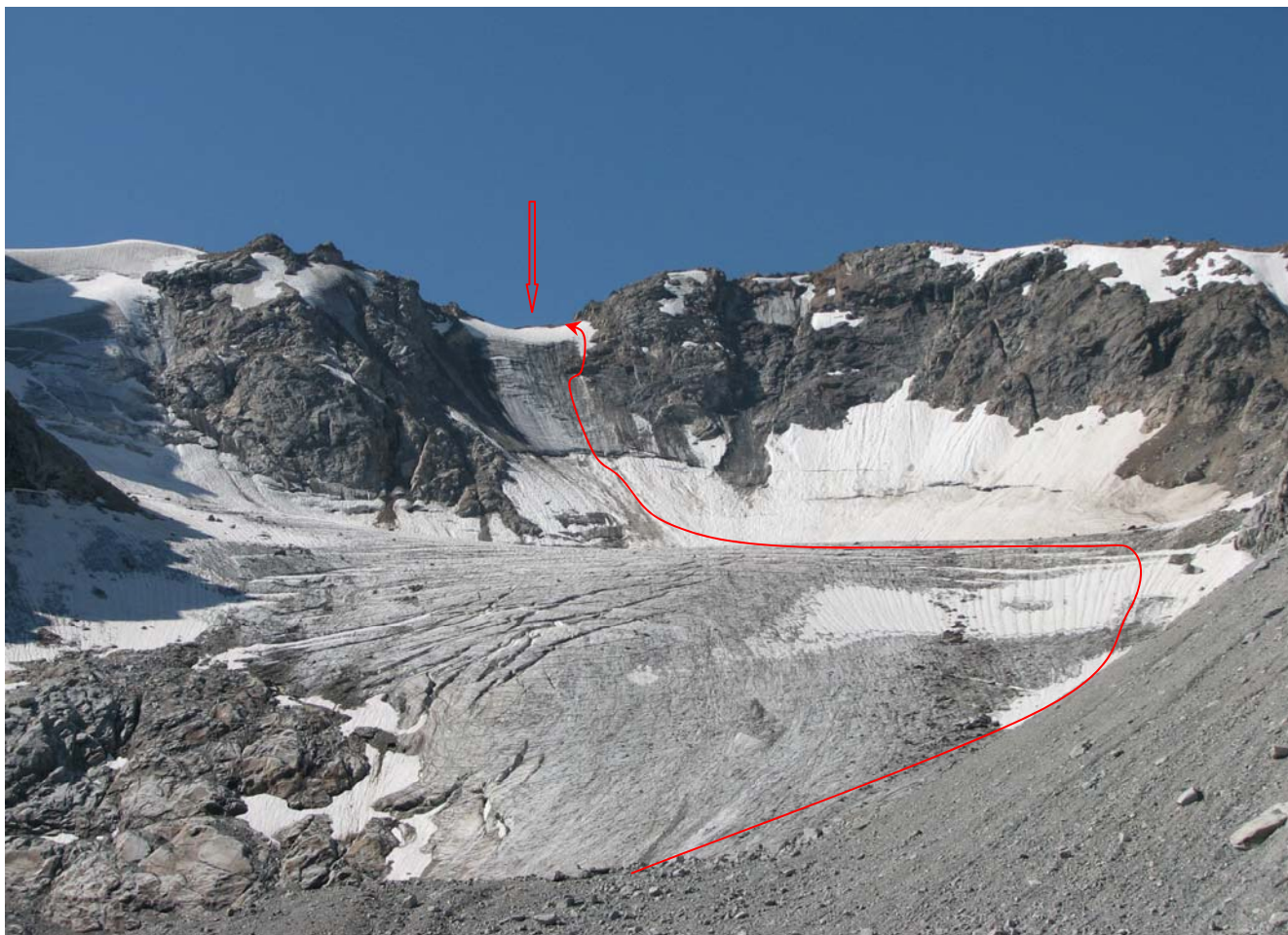


Фото 37. перевал Мурсали Східний (2А). Фото з висячої долини під льодовиком.



Фото 38. Група на підході під перевальний зліт перевалу Мурсали Східний.



Фото 39. Висяча долина під перевалом Мурсали Східний.



Фото 40. Перевальний зліт перевалу Мурсали Східний (2А).



Фото 41. Підйом на перевал Мурсали Східний. Проходження першої мотузки.



Фото 42. Підйом на перевал Мурсали Східний. Проходження другої мотузки.



Фото 43. Підйом на перевал Мурсали Східний.
Проходження ділянки горизонтальних перил при виході на скелі.

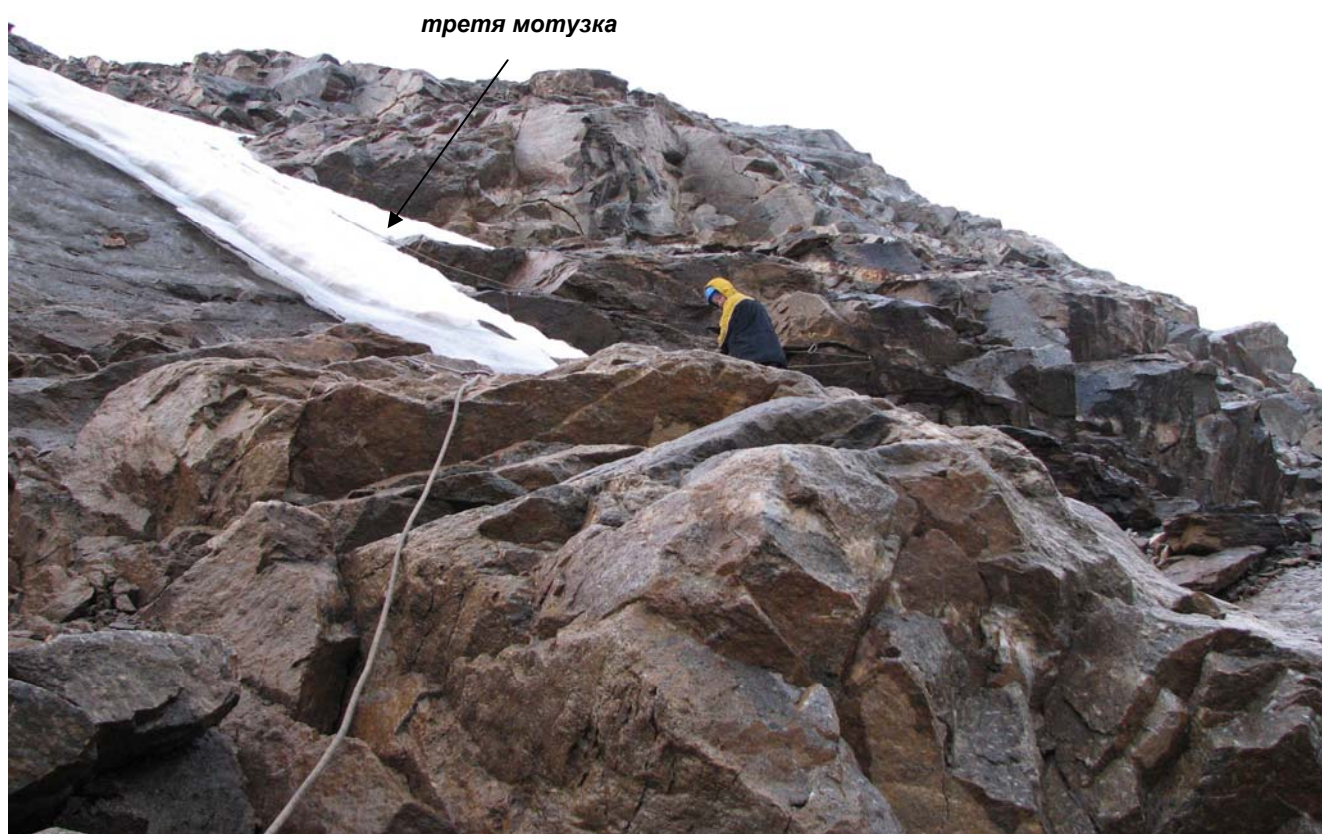


Фото 44. Підйом на перевал Мурсали Східний. Третя мотузка.



Фото 45. Група на перевалі Мурсали Східний (2А).



Фото 46. Місце ночівлі біля верхнього озера під перевалом Мурсали Східний.



Фото 47. Хребет Куршо з боку ущелини Джалпакол від перевалу Мурсали Східний (2А) до перевалу МАІ (1А*).

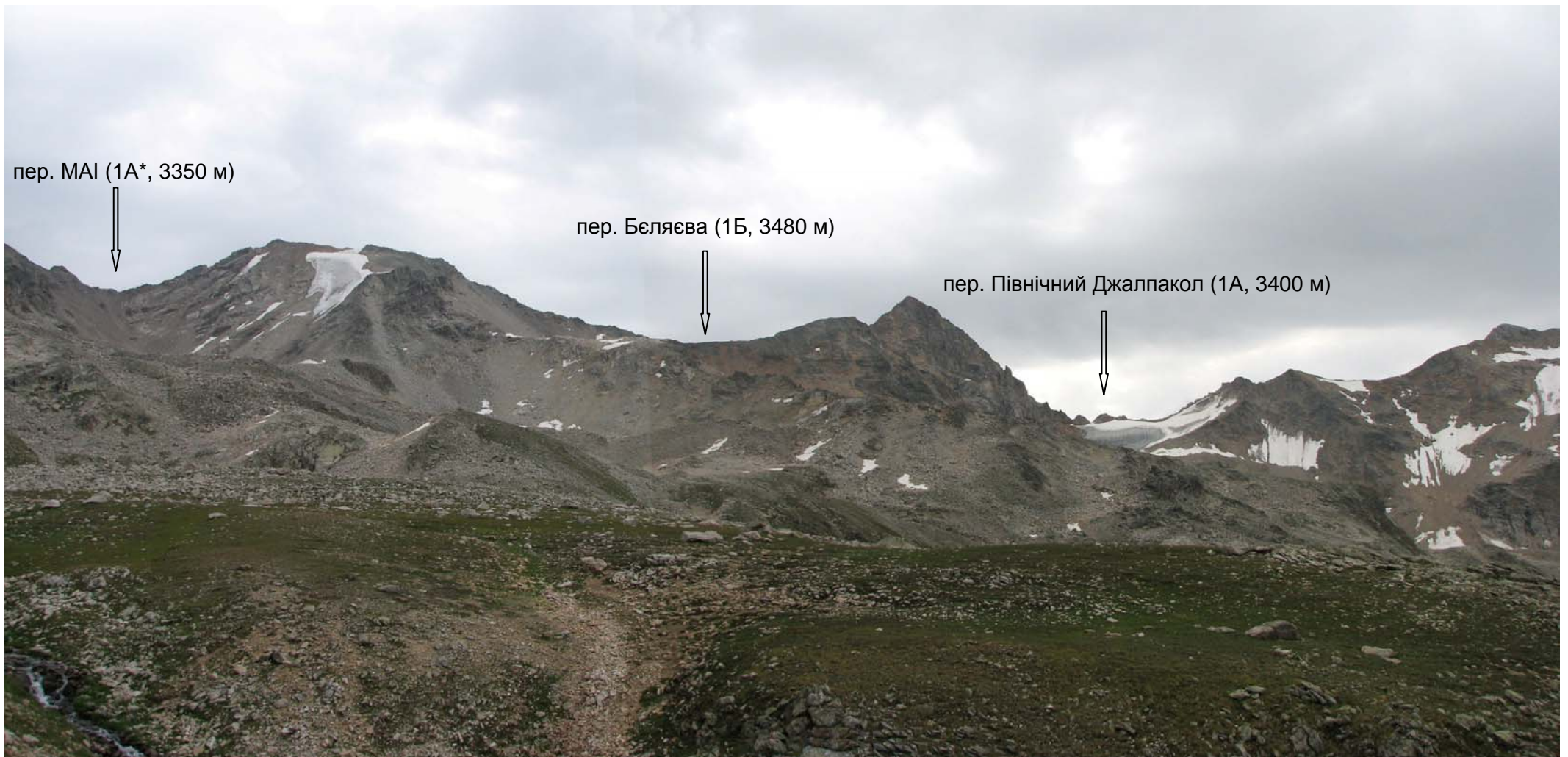


Фото 48. Хребет Куршо з боку ущелини Джалпакол від перевалу МАІ (1А*) до перевалу Північний Джалпакол (1А).

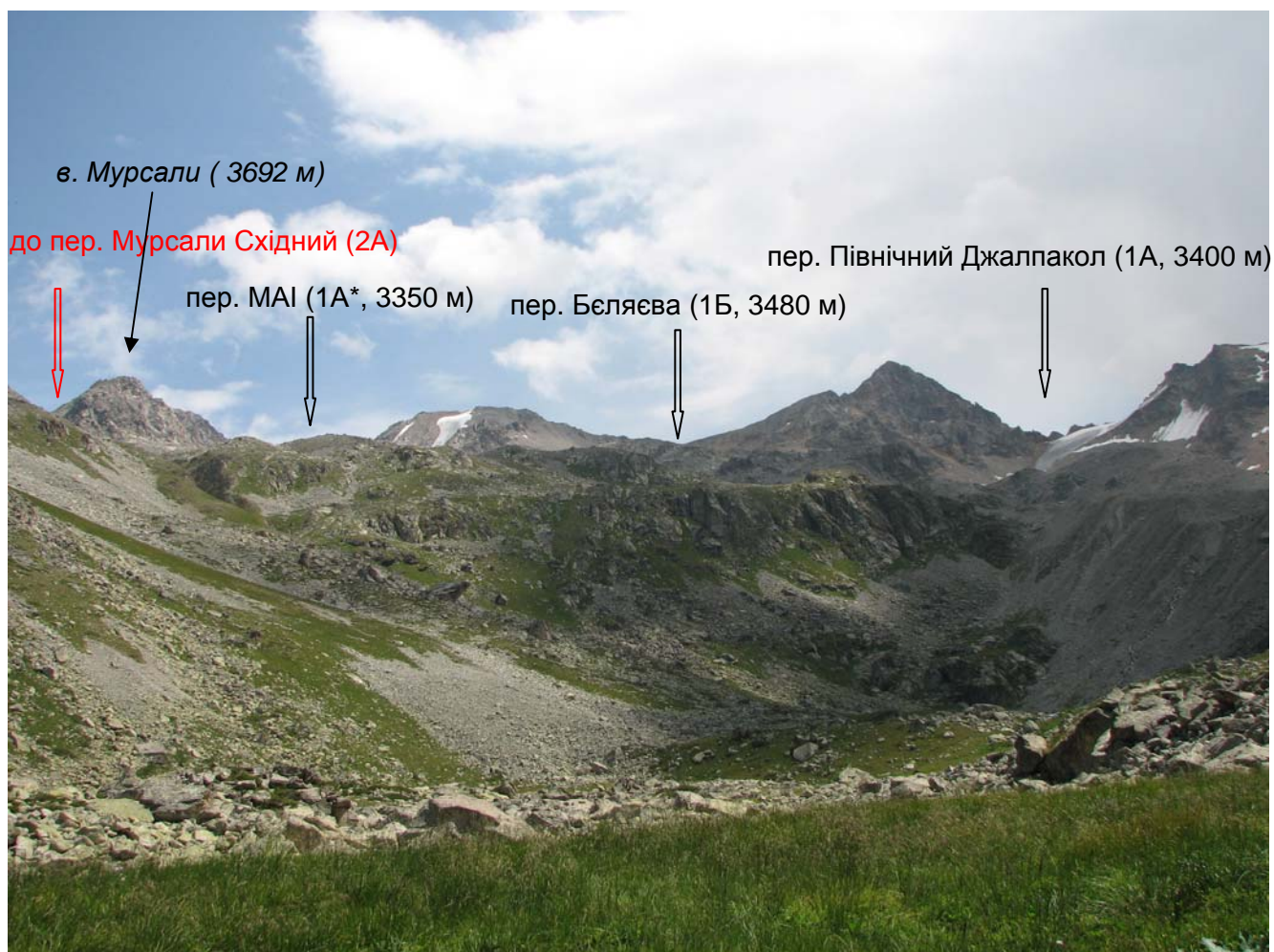


Фото 49. Верхів'я східної гілки ущелини Джалпакол.

2.5. перевал Актур Східний (1Б, 3450 м)

*Перевал **Актур Східний (Східний Актур)** розташований в хребті Куршо північніше вершини Актур. Веде із верхів'я ущелини Джалпакол в середню частину ущелини Мирди. З боку ущелини Джалпакол сніжний. З боку ущелини Мирди – осипний.*

ЧХЧ підйому на перевал від злиття східного та південного витоків річки Джалпакол 4 – 4.5 год.

ЧХЧ спуску з перевалу на льодовик під перевалом Ак Північний 30 – 40 хв.

Підйом до перевала Східний Актур починається з ущелини Джалпакол від злиття східного та південного витоків річки Джалпакол. Лівим берегом південного витoku підходимо до чорної скелі, що перекриває шлях до висячої долини. Стежка круто забирає вгору по трав'янистому схилу, і обійшовши справа (по ходу) чорну скелю, виводить в широку трав'янисту висячу долину. Звідси видно всю панораму верхів'я ущелини Джалпакол з вершиною Актур посередині і перевалом Актур Східний зліва від вершини (фото 50). Вбхід переходимо на правий берег річки. А далі траверсом вліво – вгору по трав'янистому схилу (фото 50) виходимо на рівні зелені майданчики на лівому березі струмка, який витікає з льодовика під перевалом Актур. По стежці піднімаємось на морену, тут під льодовиком на моренних валах є багато вирівняних місць під намети (фото 51). Льодовик пологой (20 - 25°), в нижній частині відкритий, ближче до перевального зльоту зустрічаються невеликі засипані снігом тріщини. Перевальний зліт сніжний, в середній частині під перевальною сідловиною зона широких фірнових розломів. Крутизна схилу менша ближче до вершини Актур (правіше перевальної сідловини). Лівіше перевальної сідловини крутизна схилу збільшується до 45° є ділянки відкритого льоду. Піднімаємось по снігу правіше зони фірнових розломів (фото 52). Вище зони розломів, по широкій злегка нахиленій сніжній полиці (фото 53), проходимо вліво під перевальну сідловину. Далі до перевальної сідловини залишається близько 30 м снігового схилу крутизною 25 - 35°. З перевалу добре видно ділянку хребта Куршо від вершини Піраміда до перевалу Ак Північний, а також наш наступний перевал Ак Південий (фото 55). Сідловина перевалу Актур Східний широка (фото 54), осипна, можлива ночівля. Тур на скелях північніше сідловини. Спускаємось по осипному схилу (крутизна 10-15°) в напрямку вершини Піраміда до найближчого виположення (~ 10 хв.). Потім по осипу вправо, нижче по крутому рухливому осипу до виходу на льодовик. На лівобережних моренах льодовика декілька зручних майданчиків (ночівлі “Труд”). Звідси добре проглядається шлях на перевал Актур Південий (фото 56).

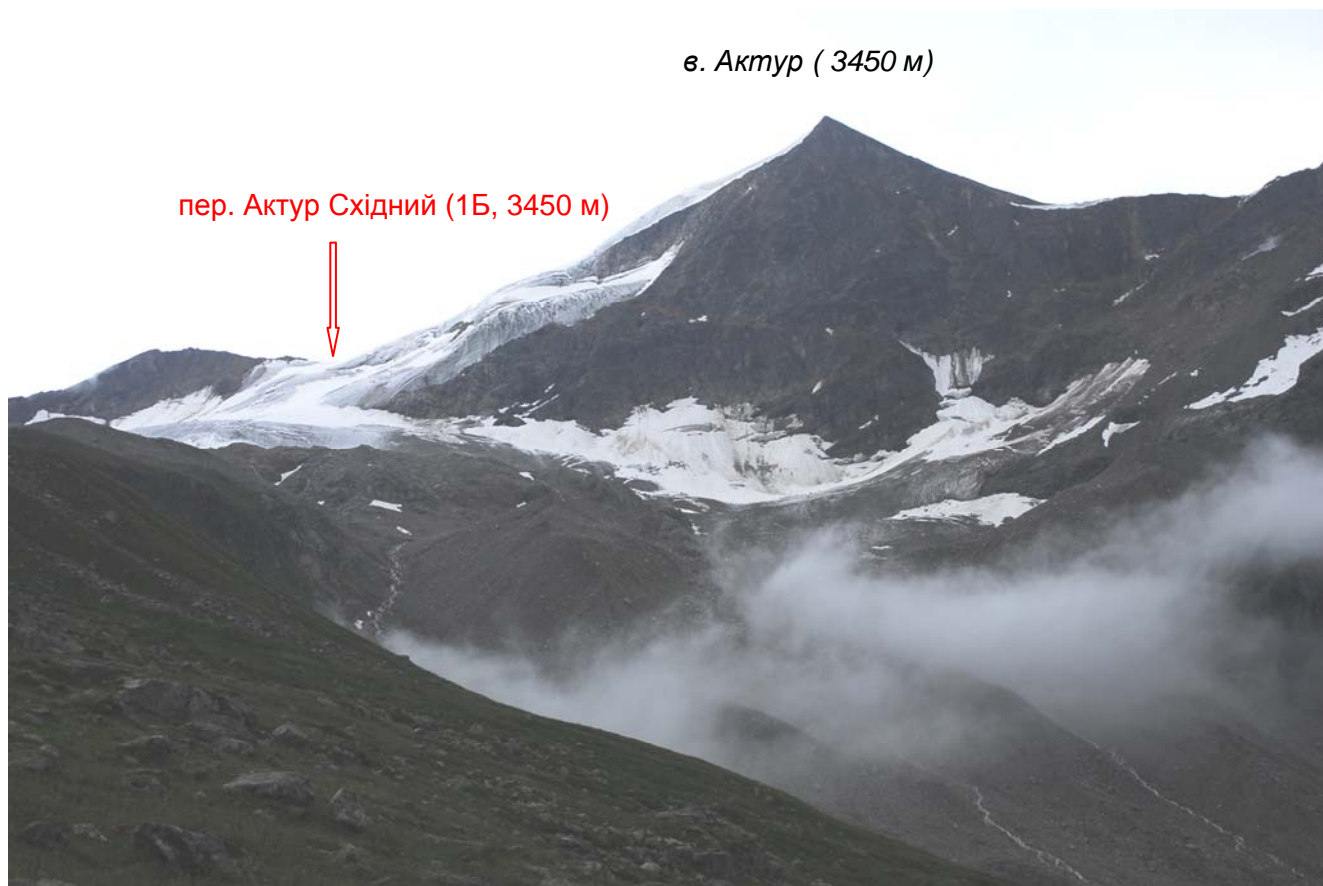


Фото 50. Вершина Актур та перевал Актур Східний (1Б).



Фото 51. Перевали Актур та Актур Східний. Фото від місць ночівель на морені.



Фото 52. Початок підйому на льодовик під перевалом Актур Східний.



Фото 53. Обхід бергшрунда при виході на перевальну сідловину перевалу Актур Східний.



Фото 54. Група на перевалі Актур Східний. Фото в бік ущелини Мирди.



Фото 55. Вершина Піраміда та перевал Ак Північний. Фото з перевалу Актур Східний.

2.6. перевал Ак Південний (1Б, 3450 м)

*Перевал **Ак Південний (Південний Ак)** розташований між вершинами Актур і Піраміда. З'єднує долину річки Мирди і ущелину Ак-Тюбе. З боку долини річки Мирди льодово-сніжний-осипний. З боку ущелини Ак-Тюбе – осипний.*

ЧХЧ підйому на перевал з льодовика 1 – 1.5 год.

ЧХЧ спуску з перевалу до стежки в ущелині Ак-Тюбе 1.5 – 2 год.

Підйом на перевал Ак Південний починається від лівобережної морени (ночівлі “Труд”). З морени виходимо на льодовик. Льодовик відкритий, пологий, тріщин мало. Через 30 хв. руху опиняємось під перевальним зльотом. Перевальний зліт в нижній частині сніжний (30°, 100 м) (фото 57), зверху близько 15 м льоду, далі живий середній осип (близько 20 м). Ділянка з виходом льоду на самому перегині перевального зльоту, тут крутизна схилу збільшується до 35 – 40°, потрібна організація вертикальних перил (фото 58). Перевальна сідловина осипна (фото 59). Спускаємось з перевалу спочатку декілька десятків метрів по середньому осипу, а потім вздовж невисокого скельного гребеня по дуже рухомому мілкому та середньому осипу до трав'янисто-осипного схилу. Далі – вниз, забираючи небагато вправо, на крутий трав'янистий схил. Продовжуємо спуск по траві виглядаючи баранячі стежки, які траверсують схил. Вийшовши на стежку, проходимо близько кілометра з невеликим скидом висоти; далі, по одному із струмків, які перетинають стежку, спускаємось на натоптану стежку, котра йде берегом річки Ак-тюбе.



Фото 56. перевал Ак Південний. Фото з під перевалу Актур Східний.



Фото 57. Підйом на перевал Ак Південний. Проходження сніжного зльоту.



Фото 58. Останні 20 метрів при виході на перевальну сідловину перевалу Ак Південний.



Фото 59. Група на перевалі Ак Південний. Фото в бік ущелини Ак Тюбе.

2.7. перевал Кічі-Муруджу Північний (2Б, 3500 м)

*Перевал **Кічі-Муруджу Північний** розташований в Даутському хребті, південніше піка МГСУ. Веде із ущелини Махар (район Гвандри) з льодовика південно-східний Даут в ущелину Кічі-Муруджу (Теберда) на льодовик південно-західний Даут. З боку ущелини Махар сніжно- скельний (біля 180 м скель), з боку ущелини Кічі-Муруджу – сніжно- осипний.*

ЧХЧ підйому на перевал від дороги в ущелині Махар 10 - 12 год.

ЧХЧ спуску з перевалу під перевал Сідло 0.5 - 1 год.

Підйом на перевал Кічі-Муруджу Північний починається з галявини Келькате (фото 61), що розташована на лівому березі р. Махар-Су, нижче місця у якому в неї впадає р. Джелсузчат. Річка Джелсузчат вище гирла протікає у глибокому скельному каньйоні, над яким в зоні альпійських луків розташована всяча долина. Вгору до всячої долини веде стежка, яку спочатку непомітно через виходи скельних порід, що обриваються в долину Махар. Потрібно піднятися по трав'янистому схилу (крутизною 30°- 35°) приблизно 150 м під скелі, які спускаються до нагромадження валунів. Під скелями буде видно стежину, рухаючись якою до закінчення трав'янистого схилу упираємось в скельну стіну і, повернувши вліво по стежці, заходимо в розщелину між двома скелями, де є навіть сходинки (напевне вони були зроблені під час прокладання ЛЕП). Піднімаємось по стежці, обходячи з права виступи “баранячих лобів”. Підйом продовжується далі широким серпантинном по трав'янистому схилу через куші чорниці, огинаючи зверху каньйон (фото 60), в якому тече р. Джелсузчат, та виводить у всячу долину (фото 62). Тут зливаються потоки: один з них витікає з-під льодовика Північний Чауллу-чат, а інший з-під льодовика Південно-східний Даут. У долині під скелями примостилося невелике озеро (фото 63). Біля нього є зручні місця для ночівлі, тут можна розмістити більше 10-ти палаток.

Підйом від долини р. Махар-Су до першої всячої долини з озером займає 1.5 - 2 год.

Не спускаючись на дно долини обходимо її траверсом зправа (фото 62). Підйом продовжується альпійськими луками вздовж потоку, який витікає з льодовика Південно-східний Даут (фото 62) (стежка губиться). Виходимо до другої невеликої пустельної всячої долини (тераси) з моренними відкладами, де теж є місця для ночівлі. В цю долину спускається морена льодовика Південно-східний Даут, по якій зручно підніматися далі вгору (фото 64). Рухаємось по гребеню морени до її початку. Далі, справа – скелі, зліва – осипи, сніжники та льодопад. Траверсуємо сніжник, потім по осипу (до 35°) піднімаємось вгору і вліво в напрямку руху. Обходимо скелі і опиняємось біля лівого краю льодовика. Ще метрів 70 йдемо по скелях до пологішого льодовика, потім рухаємось по льодовику (фото 66). Льодовик закритий, тріщин біля лівого борту льодовика ми не зустріли, хоча по центру вони є. Піднімаємось уздовж краю льодовика метрів 500 і виходимо у цирк перевалів Миронова та Кічі-Муруджу Північний.

Перевал Кічі-Муруджу Північний проходився з попередньою обробкою. Місце ночівлі було під перевалом на снігу (фото 67). Підходимо до сніжного зльоту під сідловиною перевалу (фото 68). Вище – скельна стінка (фото 67). Сніжний зліт проходимо по приступках. Межа снігу рвана, і не скрізь можна перейти на скелі.

Перед виходом на скелі – ранклюфт, але є міст у вигляді сніжного язика, який підводить до скель.

Перед ранклюфтом встановлюється сніговий якір, організовується станція для страховки першого учасника зв'язки. Він проходить по сніжному язичку до скель. Потім організовується проміжна ланка страховки (тут зручна полиця з дрібним осипом). Рух продовжується полицею з крутизною приблизно 45° , скелі зруйновані. Пройшовши 30м по полиці (фото 69), піднімаємось вгору 7 м та організуємо станцію № 2. Далі починається друга мотузка, перші 10 м скелі круті – 70° (фото 70), потім знову полиця, яка продовжується до сніжника, що знаходиться під сідловиною перевалу. Ця полиця довжиною приблизно 85 м, тут було закріплено дві мотузки. Продовжується підйом (першого учасника) лівіше від сніжника та перевальної сідловини по зруйнованим скелям та осипам крутизною 45° та довжиною 30м, останні 6 - 7 м крутизною 70° (фото 72). Пройшовши 10 м по гребеню, опиняємось на перевальній сідловині і кріпимо четверту мотузку. Перевальна сідловина круто обривається як в бік ущелини Кічі-Муруджу так і в ущелину Махар. Сідловина має вигляд гребня, і тому місць для ночівлі немає. З перевалу добре видно на півночі – пік Даут та сідловини перевалу Миронова (фото 73), а на північному-сході – сідловину перевалу Сідло (фото 75).

Спуск з перевалу нескладний: потрібно підійти до перевального туру (фото 74) і звідти починати спуск. Спочатку він осипний, крутизною – 30° - 35° , довжиною близько 70 м. Далі виходимо на сніг крутизною не більше 30° по якому рухаємось вниз ще 150 м і виходимо на пологі частину льодовика (фото 76) по якому підходимо під осипний перевальний зліт перевалу Сідло.

Примітка. На мапі району подорожі типографським способом перевал Кічі-Муруджу Північний позначений неправильно. Це звітами груп, які проходили цей перевал (див. 7.Список літератури). А також згідно “Переліку перевалів високогір'я” перевал “ 6.6.10 Кичи-Муруджу С.” з боку ущелини Махар веде з “лед. Ю.-В. Даут”.



Фото 60. Ущелина Махар.



Фото 61. Галявина Келькате. Ущелина Махар.



Фото 62. Висяча долина над каньйоном.



Фото 63. Озеро у висячій долині.

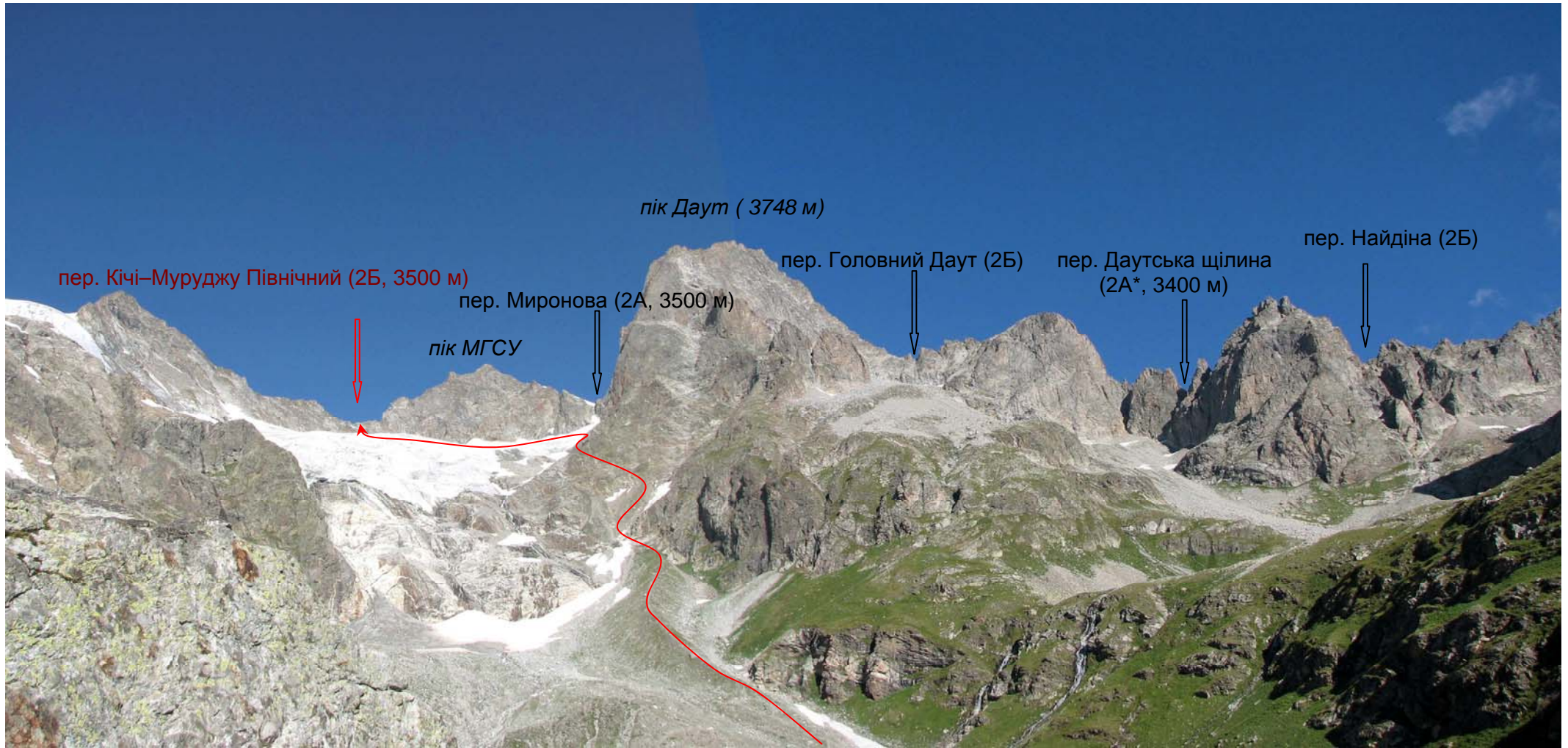


Фото 64. Хребет Даут з боку ущ. Махар. Фото з висячої долини під льодовиком південно–східний Даут.

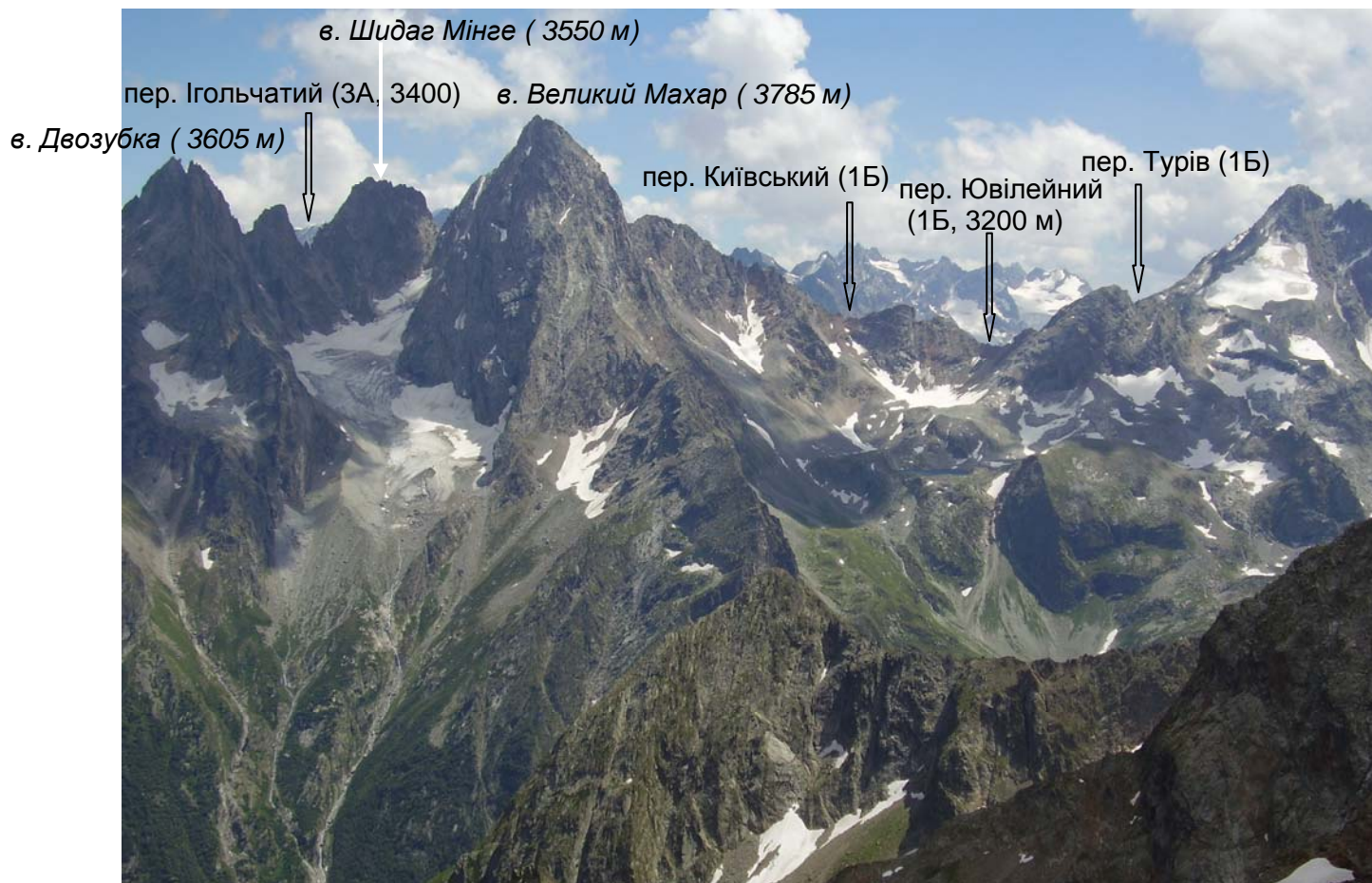


Фото 65. Хребет Махар. Фото з правобережної морени льодовика південно-східний Даут.



Фото 66. перевал Кічі-Муруджу Північний (2Б).
 Фото з льодовика південно-східний Даут з під пер. Мировна.



Фото 67. Місце ночівлі під перевалом Кічі–Муруджу Північний.



Фото 68. Перевальний зліт перевалу Кічі–Муруджу Північний.



перша мотузка

Фото 69. Підйом на перевал Кічі–Муруджу Північний. Проходження першої мотузки.



друга мотузка

пер. Кічі–Муруджу Північний (2Б, 3500 м)

Фото 70. Підйом на перевал Кічі–Муруджу Північний. Проходження другої мотузки.



Фото 71. Заключна частина підйому на перевал Кічі–Муруджу Північний.
Третя та четверта мотузки.

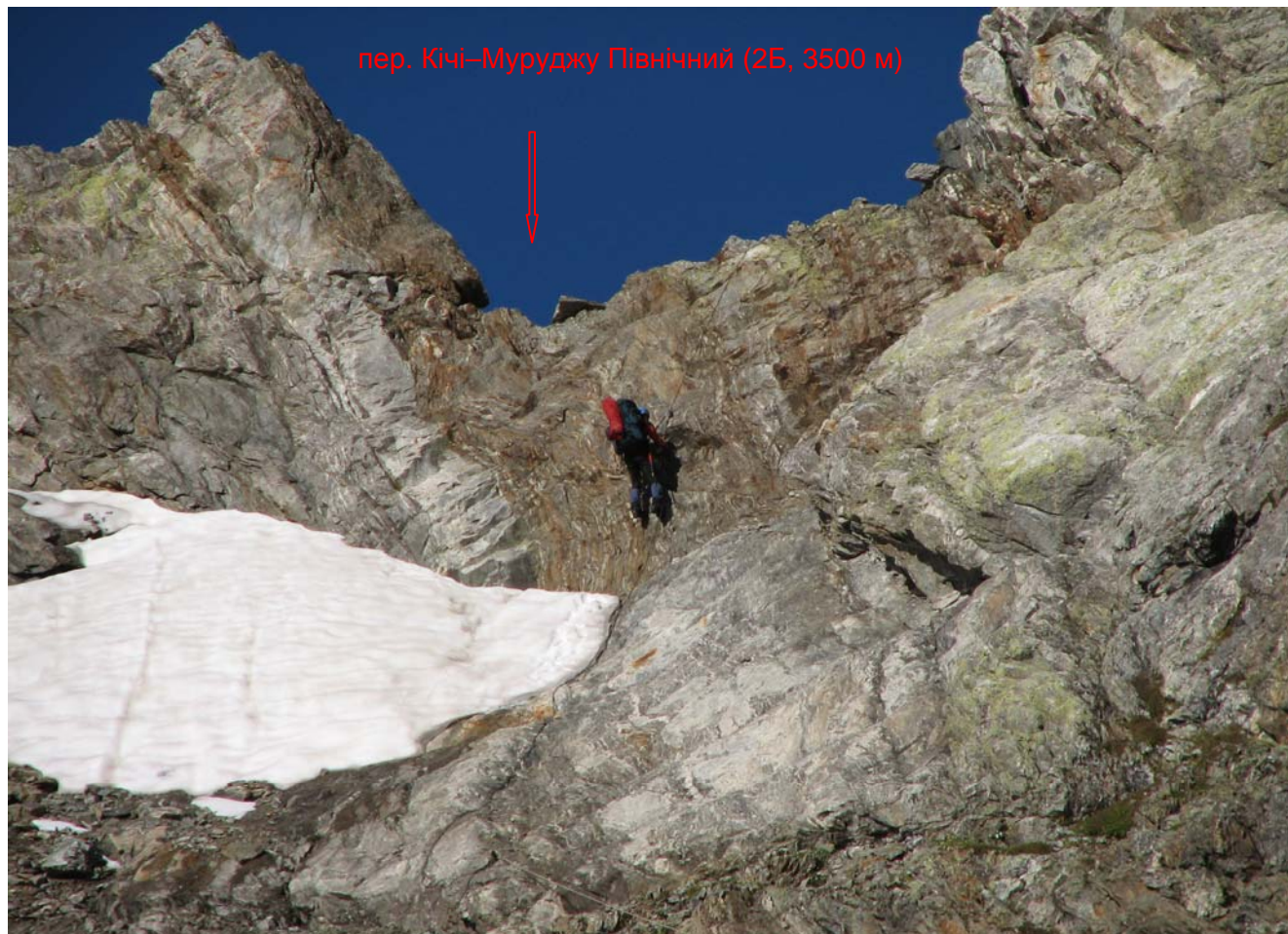


Фото 72. Підйом на перевал Кічі–Муруджу Північний.
Проходження четвертої (останньої) мотузки. Вихід на перевальну сідловину.



Фото 73. Перевал Миронова (2А, 3500 м). Фото з перевалу Кічі–Муруджу Північний.



Фото 74. Група на перевалі Кічі–Муруджу Північний. Фото в бік піка Даут.



Фото 75. перевал Сідло (2А). Фото з перевалу Кічі-Муруджу Північний.



Фото 76. перевал Кічі–Муруджу Північний. Фото з боку ущелини Кічі–Муруджу.

2.8. перевал Сідло (2А, 3400 м)

*Перевал **Сідло** розташований в західному відрозі хребта Даут. Сполучає льодовик південно-західний Даут з безіменним льодовиком під перевалом Кічі-Муруджу Північний. З боку безіменного льодовика – осипний, з боку льодовика південно-західний Даут – сніжно-льодовий.*

ЧХЧ підйому на перевал з безіменного льодовика 30 – 50 хв.

ЧХЧ спуску з перевалу до озера під льодовиком південно-західний Даут 2 -2.5 год.

Спускаємось з тіла безіменного льодовика, що знаходиться під перевалом Кічі-Муруджу Північний, в наповнений жорстким снігом широкий "карман" і починаємо підйом – біля 50 м по живому осипу середнього розміру з виходами зруйнованих скель (фото 77). Сідловина скально-осипна, на ній починається сніжник (фото 78), який круто спускається (фото 79) на льодовик південно-західний Даут. Метрів через 15, зразу за перегином починається лід, присипаний тонким шаром снігу, крутизна спуску зростає до 60 – 70 (фото 80). Ще нижче (~ 30 – 35 м від перевальної сідловини) засипаний снігом бергшруд. Нижче бергшрудну сніговий схил (40-45°) який поступово виположується і виводить нас на льодовик південно-західний Даут (фото 81). Перетинаємо льодовик в напрямку правобережної морени. Зправа добре видно сніжно-льодовий лоб під перевалом Миронова та вершину піка Даут (фото 82). Далі по правобережній морені та осипах і старих моренах відкладеннях залишаючи зліва льодопад та виходи "баранячих лобів". Спускаємось до озера під льодовиком (фото 83). Біля озера багато зручних рівних місць для ночівлі.



Фото 77. Підйом на перевал Сідло. Перевальний зліт.



Фото 78. Група на перевалі Сідло. Фото в напрямку хребта Муруджу.



Фото 79. Спуск з перевалу Сідло.



Фото 80. Спуск з перевалу Сідло. Бергшрунд.



Фото 81. перевал Сідло (2А). Фото з центральної частини льодовика південно-західний Даут.



Фото 82. перевал Миронова (2А). Фото з центральної частини льодовика південно-західний Даут.



Фото 83. Льодовик південно-західний Даут.

2.9. перевал Османа Касаєва (2Б*, 3500 м)

*Перевал **Османа Касаєва** розташований між вершиною МАІ (3570 м) та вузловою вершиною 3683 м і сполучає ущелини Даут і Кічі-Муруджу. З боку ущелини Кічі-Муруджу – скельний (скелі середньої і високої складності, загальною довжиною до 200 м). З боку ущелини Даут скельно – сніжно-льодовий (довжина скель до 90 м).*

ЧХЧ підйому на перевал від верхів'я льодовика – 6 год. 40 хв. (підйом по обробленому шляху)

ЧХЧ спуску з перевалу до озера на злитті р. Ринди та р. Даут – 6 год. 20 хв.

Час затрачений на обробку шляху підйому – 7 год. 20 хв.

Першопроходження перевалу з ущелини Даут в ущелину Кічі-Муруджу здійснено 7 червня 1981 р. групою туристів Могилевської обл. Ради по туризму і екскурсіям і Могилевського ОК ЛКСМБ, керівник – Снігірь К. І. (мал. 9). З перевального тура була знята записка групи Снігаря. Це підтверджує той факт, що групою т/к «Крокус» було здійснено першопроходження перевалу у зворотньому напрямку.

Підйом в ущелину, яка виводить під перевал Османа Касаєва проходить вздовж другого, рахуючи знизу, або зверху крупного правого притоку річки Кічі-Муруджу. На північному-заході ущелина оточена хребтовим гребнем, що виводить на пік МІФІ (3676.8 м), а з південного-сходу гребнем, котрий виводить на пік 3683 м (див. карту району подорожі). Стежка відсутня, але підйом нескладний. Він проходить місцями по трав'янистому схилу крутизною 15-20°, місцями по середньому осипу і виводить в 2 км від перевалу на рівну широку галявину, на якій можна комфортно розмістити намети для бівака. Далі організувати ночівлю можна вже лише на льодовику під самим перевалом. Від галявини (фото 84) шлях пролягає по правому (орографічно) схилу. Шлях по лівому схилу виведе прямо під висячий льодовик, піднятися на який можна тільки з мотузками. Вже перед самим виходом на льодовик зустрічаються “баранячі лоби” (голі, залізні скелі). Під час негоди підйом на них може бути небезпечним.

Висячий льодовик дуже інтенсивно тане, і відступаючи залишає нагромадження “живого” рухливого каміння. У нижній та центральній частинах льодовик відкритий, сильно розірваний тріщинами, особливо центральна частина та лівий борт (фото 86). Крутизна льодовика під лівим бортом до 40°, права частина більш полого 25-30°. У верхній частині ближче до перевального зльоту льодовик закритий з виположенням до 10-15°. Тут в разі потреби можна стати на ночівлю (фото 87). Ночівля на снігу. Для вирівнювання місць під намети доведеться затратити не більше 30 – 40 хв.

Орієнтиром, що вказує на місце знаходження перевалу Османа Касаєва, може слугувати скеля в хребті, яка за зовнішнім виглядом нагадує дзьоб папуги (фото 85). Справа від скелі є ще одна сідловина (фото 88). Не виключено, що якщо після 1981 р. якісь групи проходили перевал Османа Касаєва, то вони

користувались цією сідловиною, зважаючи на вік перевальної записки, яку група зняла з перевалу. По візуальній оцінці підйом на праву сідловину простіший ніж на ліву.

Є два шляхи підйому на перевал. Перший більш складний і проходиться з провішуванням 5 мотузок, загальною довжиною 220 м. Другий трохи легший і проходиться з провішуванням 4-х вертикальних і одних горизонтальних перил. При попередній обробці перевалу був обраний перший шлях. Він проходить по скельній розщелині (фото 89). Перші 2 мотузки складні. Підняти рюкзак дуже складно, бо немає місць для створення бази. Щоб подолати дану ділянку потрібні добрі навички жумарингу і фізична сила. 3,4,5 мотузки проходяться на ногах. Проблема при підйомі по цьому шляху полягає ще в тому, що 3-я, 4-а, та 5-а, мотузки лежать на осипному камінні і ризик скинути їх дуже високий. А оскільки маршрут іде по розщелині, то все каміння летить саме у неї. Тому провісивши мотузку по першому шляху і проаналізувавши ризики та трудозатрати на підйом по ньому був обраний інший шлях для підйому групи (фото 88). Піднявшись вище по льодовику (обережно на льодовику є закриті тріщини), виключили з підйому 1 мотузку і повісили її в іншому місці (фото 88) Сам підйом по першій мотузці складає 40 м, проходить по прямовисній стіні високої складності (фото 88, фото 91) і виводить на скельну поличку шириною до 15 метрів (фото 90, фото 92). Траверс по поличці складає 150 метрів і виводить під перевальний зліт. Спочатку по поличці можна йти не використовуючи мотузку (100 – 120 м), а на останніх 30 метрах необхідно організувати горизонтальні перила. Щоб піднятися на перевал потрібно провісити ще 3 мотузки довжиною 150 м. Останні 3 мотузки по 1 і 2 шляху ідентичні.

Перевал являє собою вузький скельний гребінь з нагромадженням великих гранітних брил (фото 94), який різко вертикальною стіною обривається в бік ущелини Даут. Зручних місць для ночівлі немає, але якщо спуститись трохи нижче гребня в бік ущелини Кічі-Муруджу – можна вимостити місце під намет. На самому перевалі є брила з написом “О. Касаєв” (фото 95) зроблена групою Снігіря. З перевалу відкривається яскрава панорама Даутського хребта з перевалами Надозерний, Іскровців, Нефтянік (фото 93).

Спуск з перевалу починається з провішуванням 3-х мотузок загальною довжиною 110 м. Перша мотузка (фото 96) проходить по прямовисній монолітній стінці і виводить на скельну поличку, де може зібратися вся група. Друга – проходить по більш пологим скелям (фото 97) і виводить на сніжник крутизною 30 – 40 °, де провішується третя мотузка, яка виводить на більш пологий схил, на якому можна поставити намети. Далі спуск іде по правій гілці льодовика. З льодовика відкривається вид на скельну стінку в якій знаходиться перевал (фото 98). Пологий сніжний спуск продовжується двома 30-ти метровими фірново-льодовими щаблями (фото 99, фото 100). Нижче другого щабля льодовик обривається вниз 100 метровою прямовисною льодовою стіною (фото 112, фото 104). Пройшовши другий щабель льодовика необхідно йти траверсом вліво – вниз під скелі (1 мотузка), обережно, адже мають місце частково закриті тріщини. А потім спускатись на середню частину льодовика (фото 103, фото 104) (2 мотузки) до неширокої (~ 20 – 30 м) засніженої полиці, яка довгою горизонтальною стрічкою оперізує льодовик (фото 102, фото 111).

Далі рухаємось полицею близько 800 м до місця найкоротшого спуску з льодовика на морену. Всього при проходженні льодовика було провішено 6 мотузок на спуск в фірново-льодовій зоні, 2 мотузки на горизонтальних перилах в середній частині та 1 мотузку по льодовиковій стіні (фото 105) безпосередньо вже перед місцем ночівлі (фото 108). При проходженні льодовика у зворотному напрямку половину мотузок можна не використовувати. Весь шлях спуску добре видно на (фото 105, фото 111). З місця ночівлі на заході відкривається панорама Даутського хребта від перевалу Надозерний (1Б*, 3400) до перевалу Даутська щілина (2А*, 3400) (фото 106, фото 107).

У зв'язку з глобальним потеплінням і, як наслідок, значним таненням льодовиків не виключено, що сніговий покрив в літній період на момент проходження перевалу може бути взагалі відсутнім, що ускладнить як підйом, так і спуск з перевалу і підніме його складність з 2Б* до 3А (суб'єктивна точка зору).

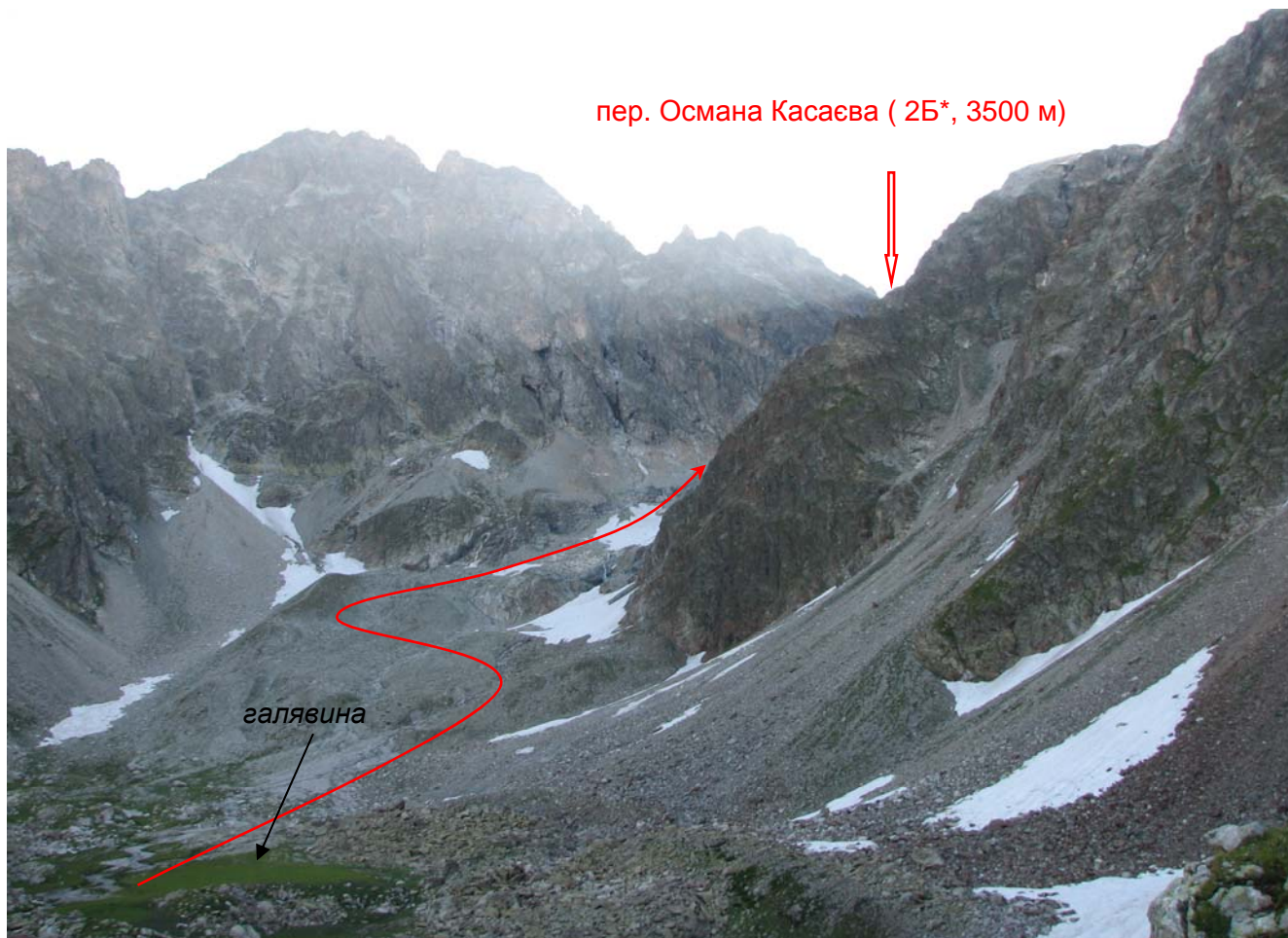


Фото 84. Кінцева морена під льодовиком на підході до перевалу Османа Касаєва.



Фото 85. Перевал Османа Касаєва з кінцевої морени льодовика (зум 4x).



Фото 86. Льодовик при підйомі на перевал Османа Касаєва.



Фото 87. Верхів'я льодовика. Фото з під скельного перевального зльоту пер. Османа Касаєва .

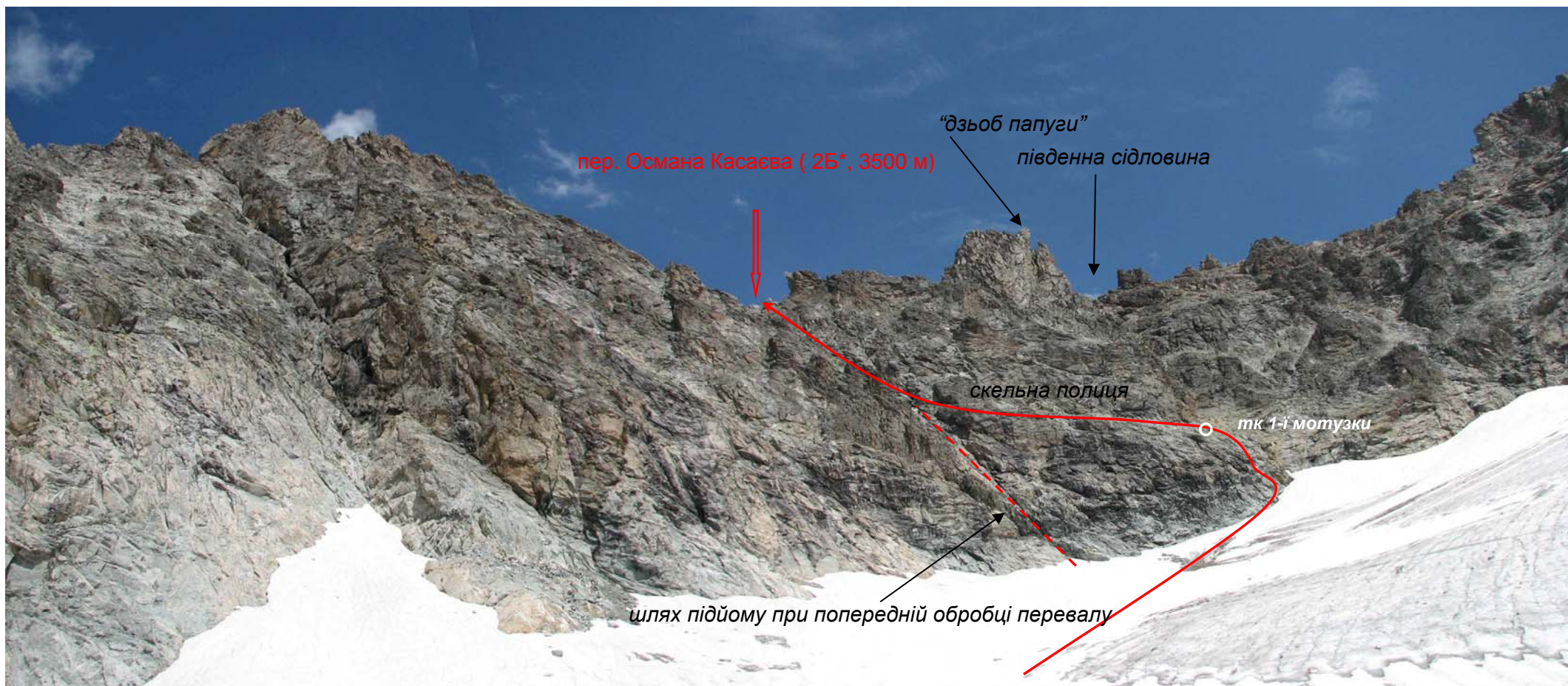


Фото 88. Перевальний цирк з перевалом Османа Касаєва. Панорама з верхньої частини льодовика.



Фото 89. Перевальний зліт перевалу Османа Касаєва.



Фото 90. Камін в нижній частині перевального зльоту.



Фото 91. Підйом на перевал Османа Касаєва. Проходження першої мотузки.



Фото 92. Підйом на перевал Османа Касаєва. Скельна полиця.

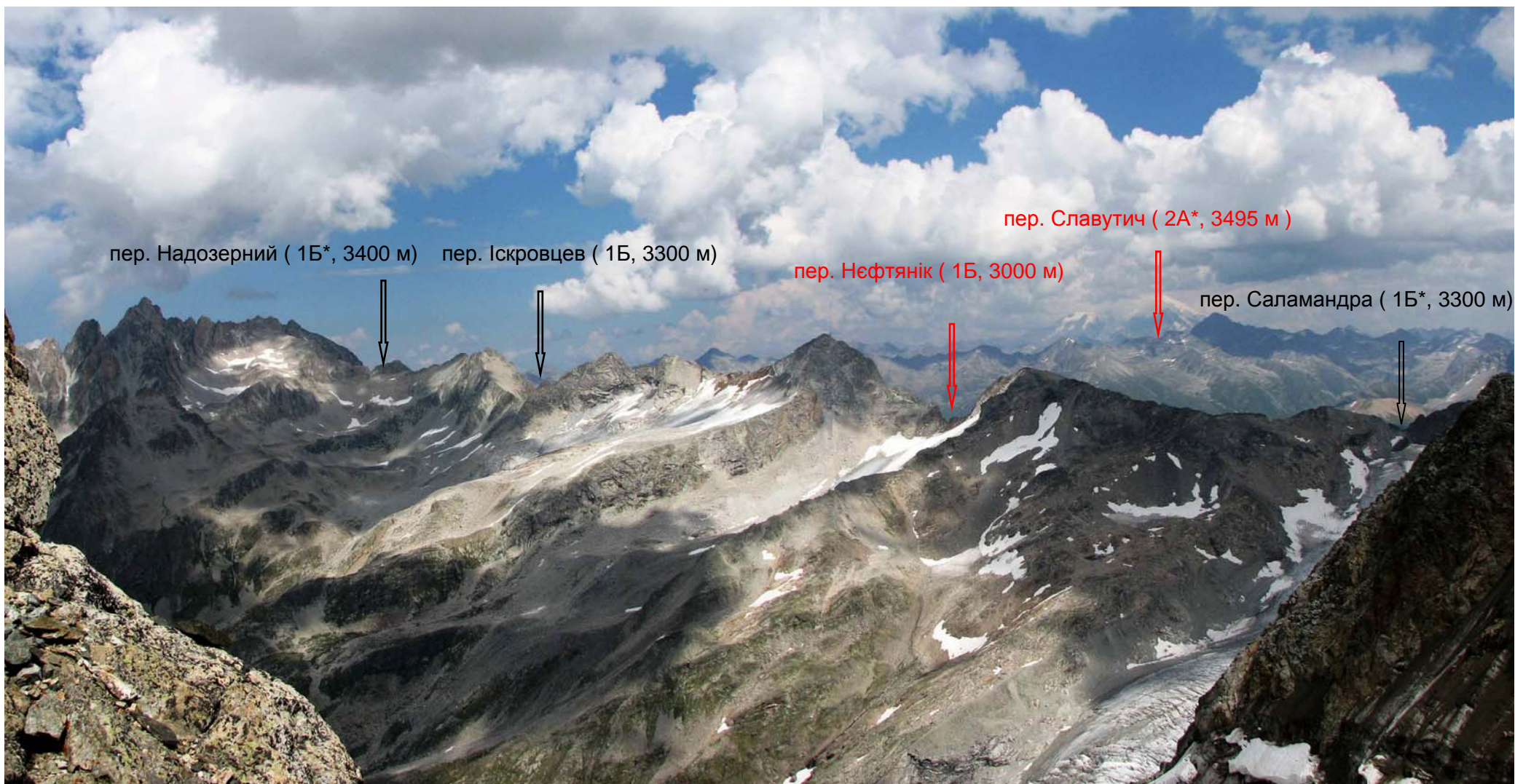


Фото 93. Даутський хребет. Фото з перевалу Османа Касаєва.



Фото 94. Група на перевалі Османа Касаєва. Фото в напрямку Даутського хребта.



Фото 95. Напис першопроходців залишений на перевалі Османа Касаєва.



Фото 96. Спуск з перевалу Османа Касаєва. Проходження першої мотузки.



Фото 97. Спуск з перевалу Османа Касаєва. Друга та третя мотузки.



Фото 98. Перевал Османа Касаєва з боку ущелини Даут. Фото з верхів'я льодовика.



Фото 99. Спуск з перевалу Османа Касасва. Проходження першого льодовикового щабеля.

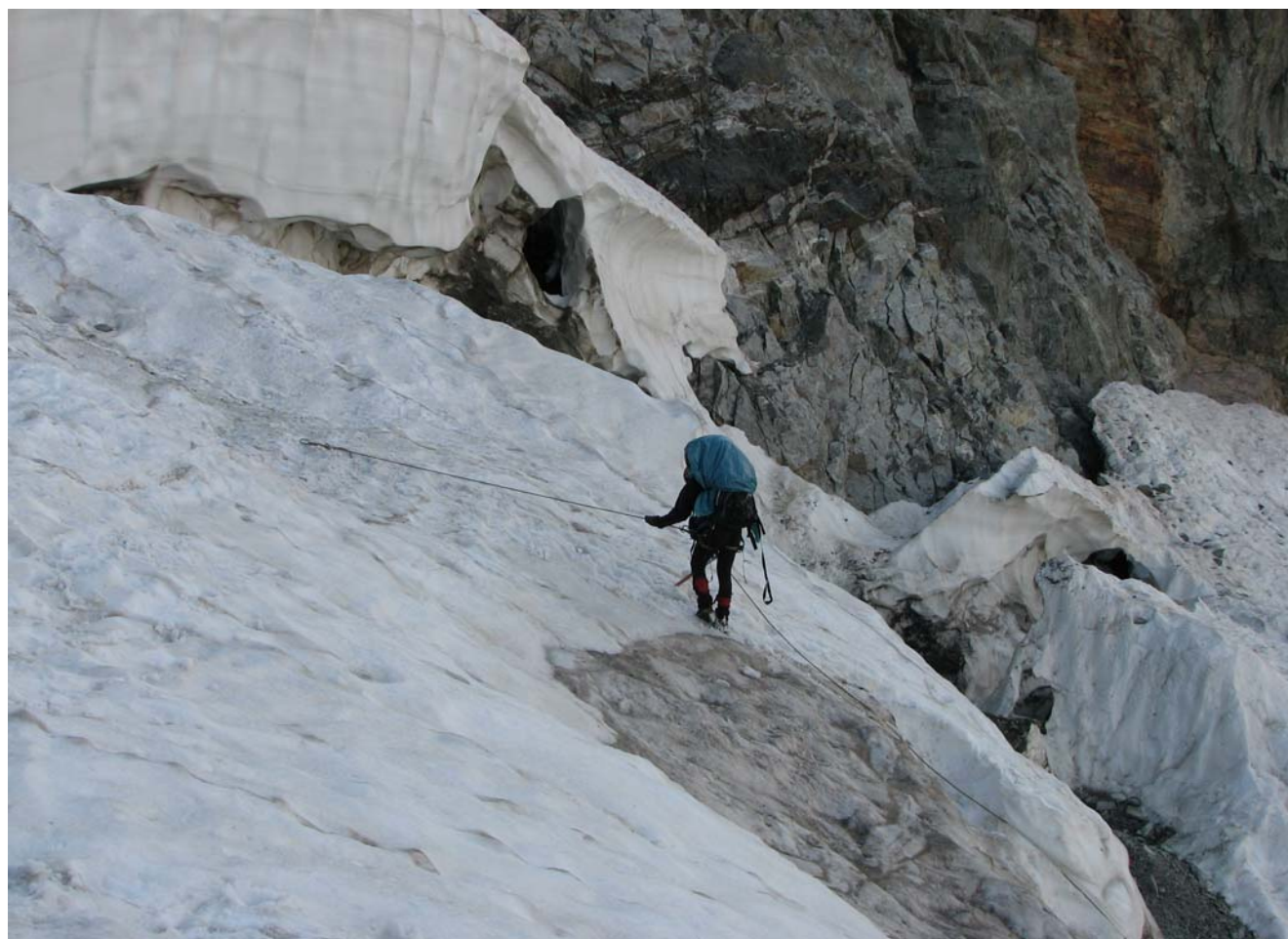


Фото 100. Спуск з перевалу Османа Касасва. Проходження другого льодового щабеля.



Фото 101. Спуск з перевалу Османа Касаєва. Нижче другого льодовикового шабеля.



Фото 102. Спуск з перевалу Османа Касаєва. Вихід на нижню частину льодовика.



Фото 103. Спуск з перевалу Османа Касаєва. Вихід на основний язик льодовика.



Фото 104. Льодовик під перевалом Османа Касаєва.



Фото 105. Спуск з перевалу Османа Касасва. Фото з місця ночівлі під льодовиком.

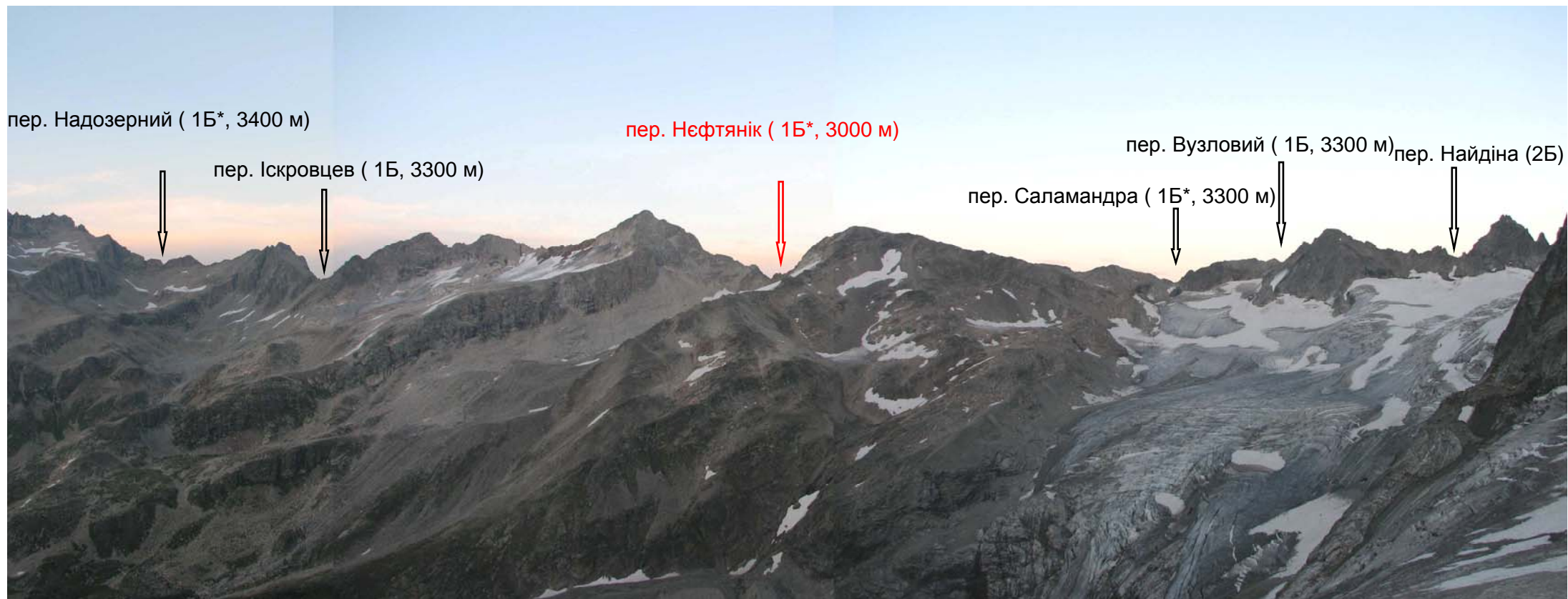


Фото 106. Хребет Даут. Фото з місця ночівлі під перевалом Османа Касаєва.



Фото 107. Льодовик Даут. Фото з місця ночівлі під перевалом Османа Касаєва (зум 10х).

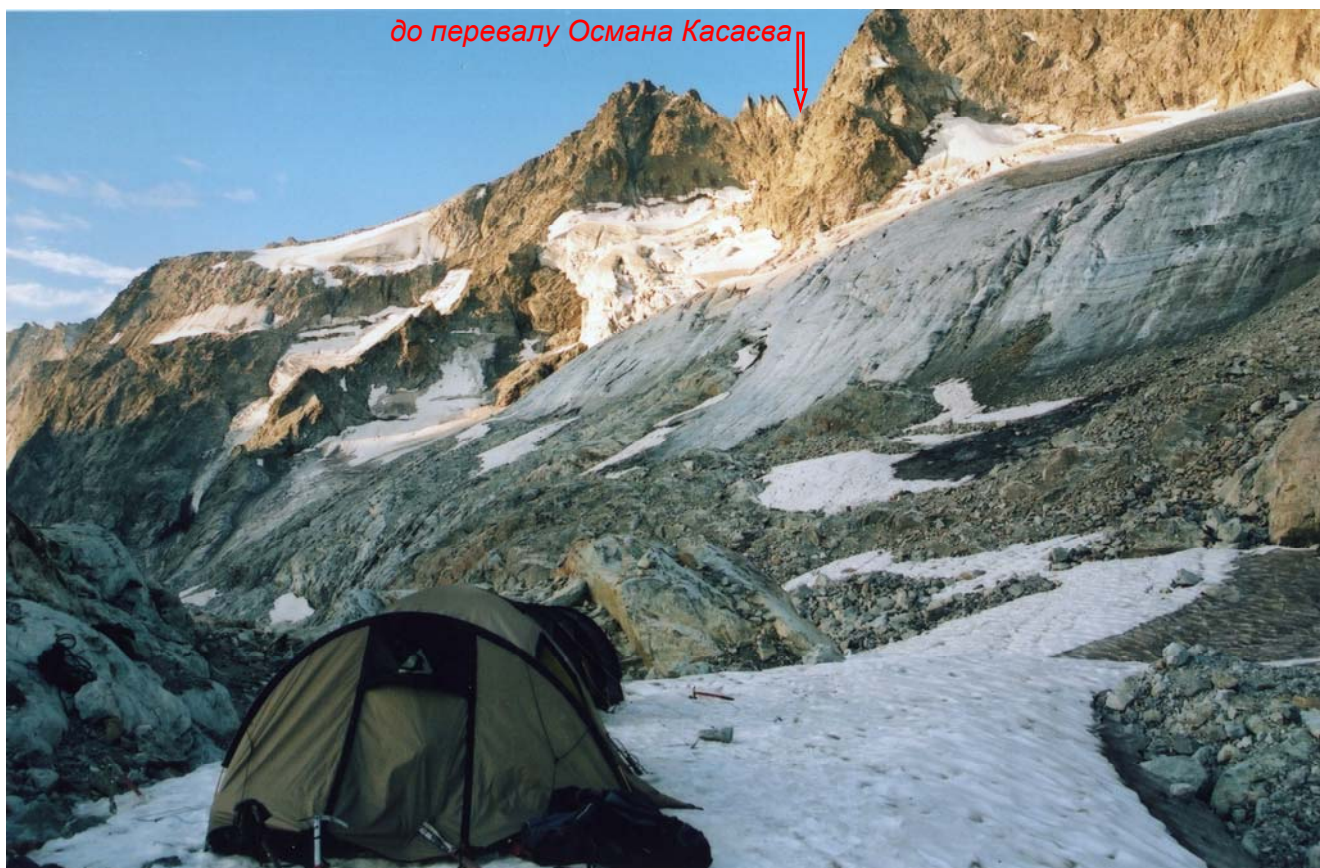


Фото 108. Місце ночівлі під льодовиком при спуску з перевалу Османа Касаєва.



Фото 109. Ущелини Даут та Ринджи. Фото при спуску з перевалу Османа Касаєва.



Фото 110. Перевал Османа Касаєва. Фото з стежки в ущелині Даут.



Фото 111. перевал Османа Касаєва. Фото з підйому на перевал Нефтянік.



Фото 112. перевал Османа Касаєва. Фото з підйому на перевал Нефтянік (зум 2.5x).

2.10. перевал Нефтянік (1Б, 3000 м)

*Перевал **Нефтянік** розташований в хребті Даут, на північ від скельної вершини “3430 м”. Веде із ущелини Даут на правий виток річки Триозерна (ущелина Махар). З боку ущелини Даут – осипний. З боку ущелини Махар – осипний.*

ЧХЧ підйому на перевал від річки Даут 1.5 – 2 год.

ЧХЧ спуску з перевалу до озера біля гирла річки Ринджи 2 – 3 год.

Від озера біля гирла річки Ринджи (фото 109) лівим берегом річки Даут по кам'янистим луговинам розпочинаємо підйом у верхів'я ущелини Даут. Стежка йде недалеко від річки, вона добре протоптана серед лугового різнотрав'я і майже непомітна на скельних осипах. Пройшовши зону альпійських луків виходимо на широке виположення долини (фото 113). В цьому місці в річку Даут впадає його правий приток, який бере свій початок від льодовика під перевалом Нефтянік. На виположенні річка Даут розливається на багато рукавів. Тут легко перейти її вбхід. Неглибоко – в деяких місцях по коліно.

Далі вздовж правого притоку Даута по крутому трав'янистому схилу повз водоспад піднімаємось до осипної висячої тераси .

З тераси через кінцеві морени та сніжники (фото 114) піднімаємось до льодовика. І по льодовику, довжина якого близько 400 м, підходимо під перевальний зліт – невисоке пониження в зруйнованому скельному гребні (фото 115). По середньому осипу за 5 хвилин піднімаємось на перевал. Перевальна сідловина вузька, місць для ночівлі немає. З сідловини на сході добре видно хребет Махар (фото 116). На спуск в ущелину Махар веде крутий 150-ти метровий кулуар в зруйнованих скелях, який виводить на похилу кам'янисту терасу. Далі проглядається наступна тераса з озерами (фото 117). Видно початок лісу.

Примітка. Перевал Нефтянік проходився радіально з підйомом та спуском в долину Даут, без спуску в ущелину Махар.



Фото 113. Ущелина Даут.

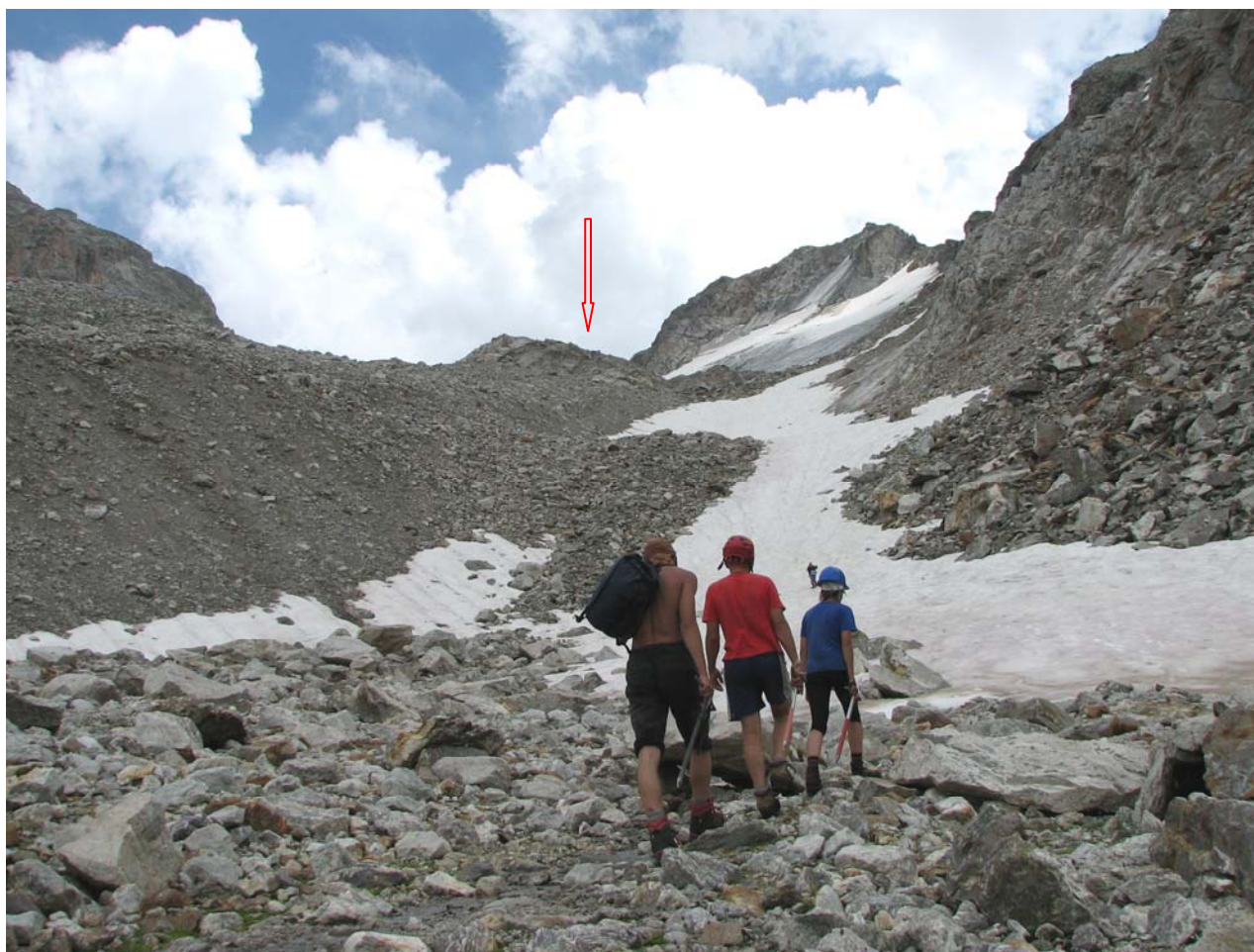


Фото 114. перевал Нефтянік. Фото з висячої долини. Ущелина Даут.



Фото 115. Перевальний зліт перевалу Нефтянік.



Фото 116. Група на перевалі Нефтянік. Фото в напрямку хребта Махар.



Фото 117. Спуск з перевалу Нефтянік в ущелину Махар.

2.11. перевал Павліній Глаз (2А, 3300 м)

*Перевал **Павліній Глаз (Ринджі-Муруджу північний)** розташований у Кишхаджерському хребті, південніше вершини Назаликол (3626 м). Веде із ущелини Ринджі в ущелину Уллу-Муруджу (Теберда). З боку ущелини Ринджі сніжно-скельний, з боку ущелини Уллу-Муруджу сніжно-осипний.*

ЧХЧ підйому на перевал від озера біля гирла річки Ринджі 8 - 9 год.

ЧХЧ спуску з перевалу до річки Уллу-Муруджу 2 - 3 год.

Вище злиття річок Ринджі і Даут, на правому березі річки Ринджі, в неглибокій улоговині серед порослих травою та іван-чаєм горбів примостилося невелике озеро (фото 109). Це чудове місце для “дньовки”. Озеро тепле, температура води 16-18°C, є риба, на схилах росте чорниця. Від цього місця рухаємось вгору правим берегом річки Ринджі по слабо помітній стежці. Берег річки – травянисто-чагарниковий, схил кам'янистий із середньоосипними виносками (фото 109, фото 119). Через годину ходу виходимо на зелену терасу (фото 118). Струмок, що впадає в ріку Ринджі розливається тут на кілька рукавів, є прекрасні, рівні місця для ночівель. Пройшовши терасу, долиною продовжуємо підйом по середньому осипу вздовж річки. За годину підйому виходимо на другу терасу (фото 120). Тераса впирається в нагромадження з величезних кам'яних брил, які перетинають нам шлях вгору. Далі підйом на осипний вал і ми виходимо до великого і красивого озера (фото 121). Обходимо озеро справа по великим гранітним глибам, а потім траверсом осипного схилу виходимо до єдиного, на узбережжі цього озера, рівного галькового майданчика, довжиною близько 200 метрів. Від озера по пологому осипному схилу піднімаємось (фото 121) до безіменного льодовика під перевалом Локомотив. Рухаємось вздовж льодовика в напрямку вершини Назаликол, траверсуючи сніжник (крутизна ~ 10°-15°). Потім варто піднятися на невеликий сніжно-льодовий зліт (скрізь можна пройти по снігу) крутизною 20° і довжиною 30 метрів, після цього ще один сніжник довжиною близько 200 метрів, який підводить до невеличкого льодовика під перевальним зльотом перевалу Павліній Глаз (фото 122).

Перевальний зліт скельний. Скелі сильно зруйновані, на полицях багато живого каміння та гязі. На перевальному зльоті чітко прослідковується коса полицка, яка починається з середньої частини льодовика проходить через невисоке ребро лівіше перевалу і виводить прямо на перевал (фото 122). Останні 20 м льодовиком до скель перевального зльоту проходять по тонкому шару каміння, що лежить на льоду (необхідні вертикальні перила). Перша мотузка проходить по скелям крутизною 70 - 80° (5 проміжних точок) (фото 123), найскладніша ділянка – виїмка в стіні з нависанням (~ 4 м) обходиться зліва. Лазання з рюкзаком потребує гарної індивідуальної техніки та фізичної підготовки. Можливо групі знадобиться окреме транспортування рюкзаків. Далі коса полиця 25 - 30° (1-0.3 метра шириною), скелі тут зруйновані, все сиплеться (друга та третя мотузки – фото 122). Потім по кулуару (40 - 50°) – сильно зруйновані скелі, місцями осип, ще півтори мотузки до перевальної сідловини. Сідловина перевалу широка, засипана камінням (фото 125), місць для ночівлі немає. З перевалу на відкривається чудовий вид на хребта Даут та

частину Кишхаджерського хребта від піка Даут до піку МІФІ, внизу в осипній чаші смарагдом виблискує озеро. В інший бік на півдні – вершини Домбаю та перевал Муруджу (фото 127). На заході під нами на широкій терасі за невисоким зруйнованим скельним гребенем виглядає озеро Павліній Глаз (фото 126).

Спуск з перевалу Павліній Глаз в долину річки Уллу-Муруджу не складний – спочатку спускаємось по валунам, а потім виходимо на сніжник (фото 128), він доволі пологий, тут в разі потреби можна переночувати (фото 129). Після сніжника продовжуємо спуск прямо вниз, проходимо через хаотичне нагромадження величезних гранітних брил і осипу підходимо до поясу “баранячих лобів”. Висота поясу приблизно 60-70 метрів. Є полицки та розщелини по яким можна спуститись з “баранячих лобів”. В деяких місцях можливо доведеться використати гімнастичну страховку. Нижче поясу “баранячих лобів” середній осип, який приводить нас до струмка. Подекуди ще зустрічаються валуни; далі пологий трав’янистий схил (фото 130) веде нас до річки Уллу-Муруджу. Подальший спуск правим берегом річки Уллу-Муруджу, спочатку трав’янистим схилом через “баранячі лоби”, на дно долини, а далі стежкою правого берега – спочатку альпійськими луками, а потім через хвойний ліс – у долину річки Теберда.

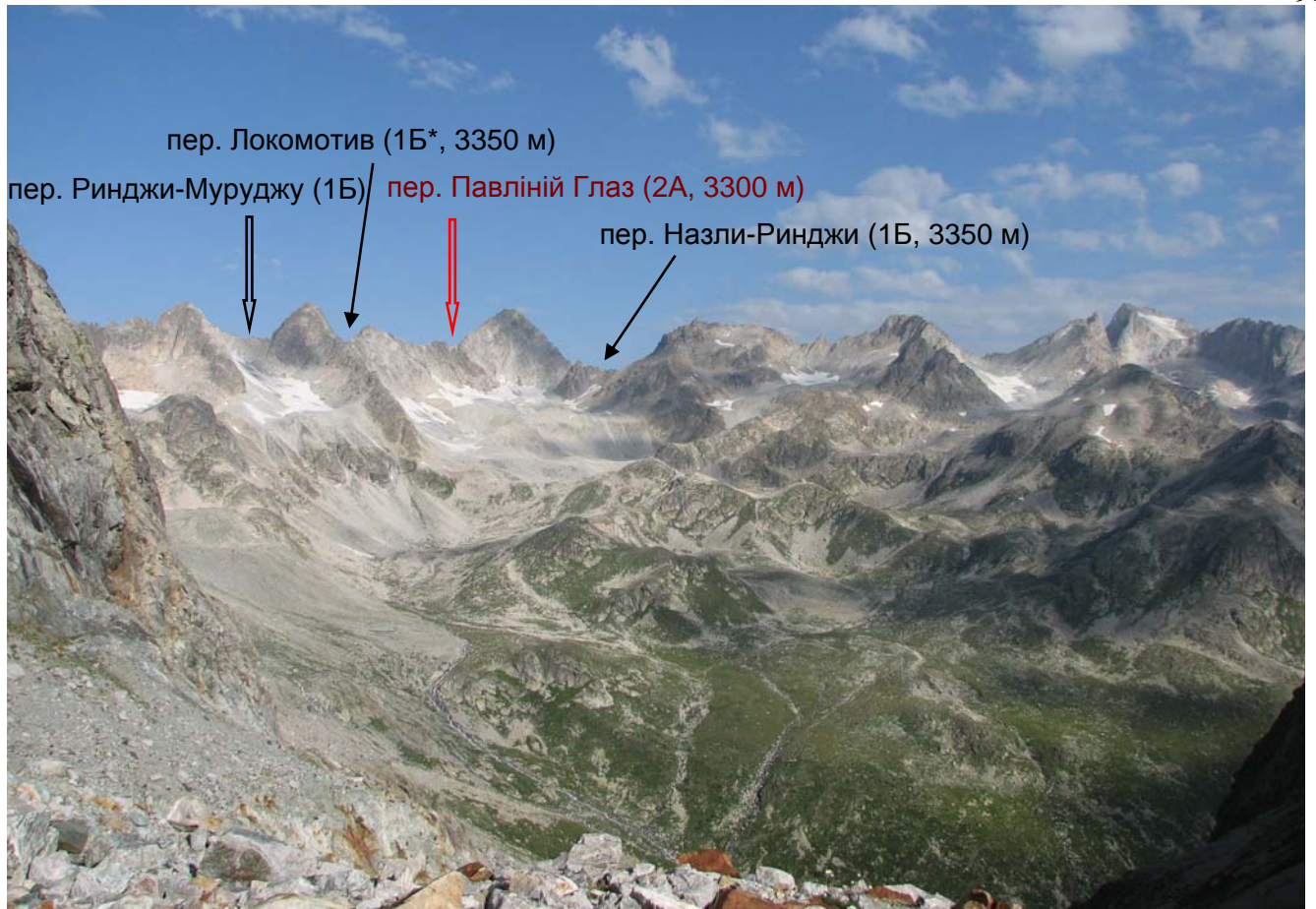


Фото 118. Кишхаджерський хребет. Фото з кінцевої морени льодовика під пер. Османа Касаєва.

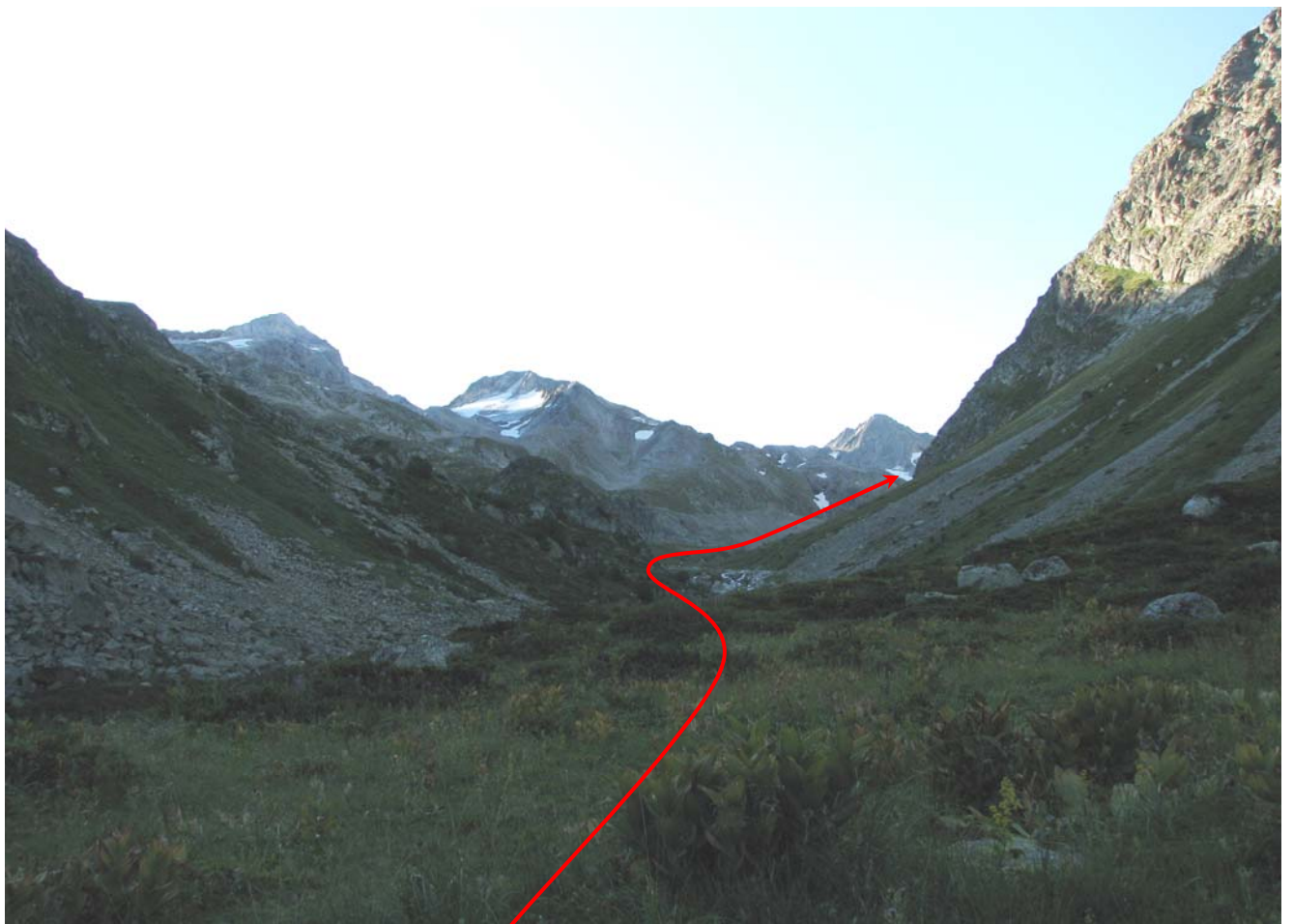


Фото 119. Ущелина Ринджи.

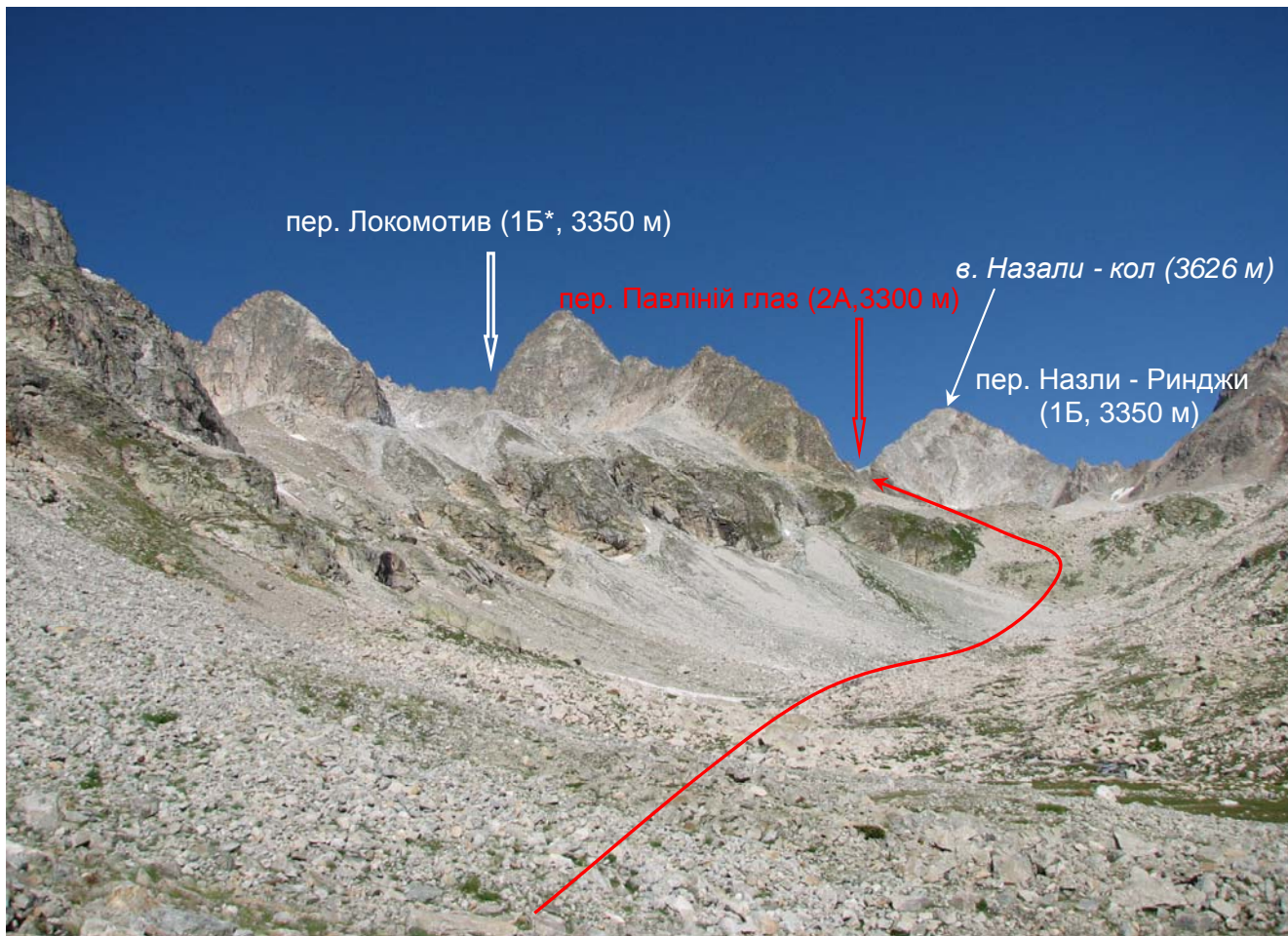


Фото 120. Верхів'я ущелини Ринджи. Перевал Локомотив.

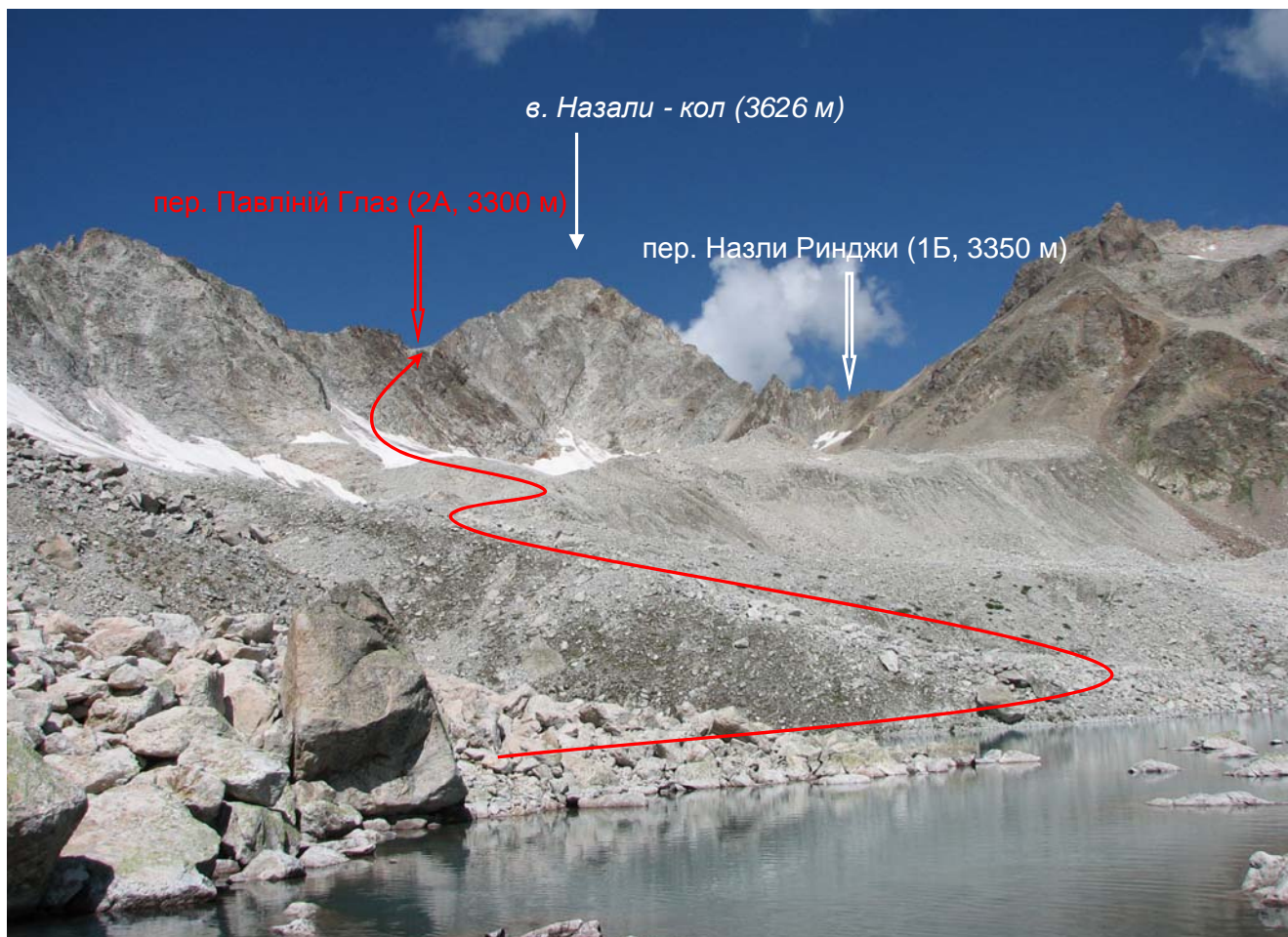


Фото 121. Перевал Павліній Глаз (2А, 3300 м). Фото від озера.



Фото 122. Перевальний зліт перевалу Павліній Глаз з боку ущелини Ринджи.



Фото 123. Підйом на перевал Павліній Глаз. Організація першої перильної мотузки.



Фото 124. Вихід першого. Організація першої перильної мотузки.



Фото 125. Група на перевалі Павліній Глаз. Фото в бік ущелини Ринджи.



Фото 126. Озеро Павліній Глаз. Фото з перевалу Павліній Глаз.

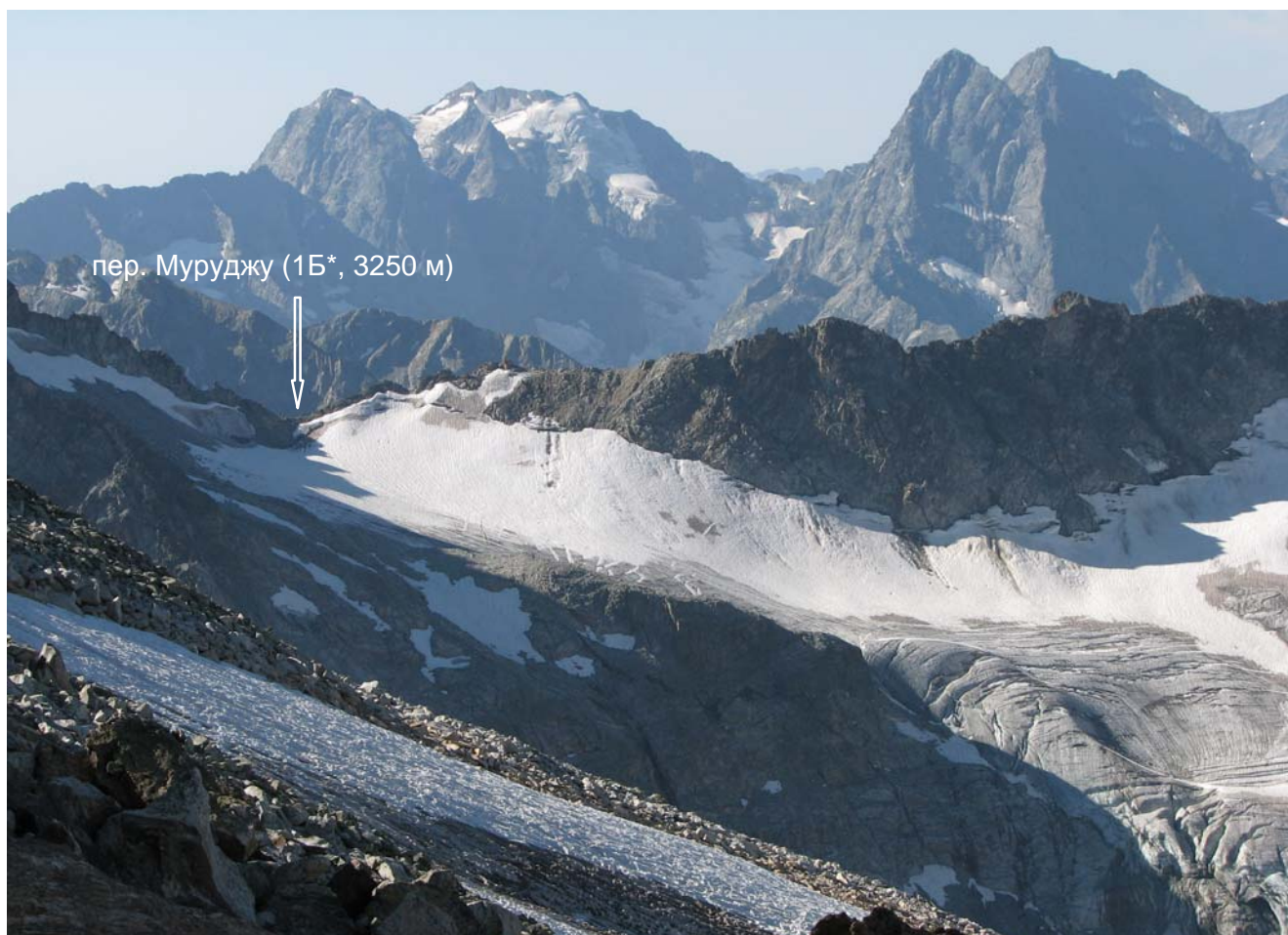


Фото 127. Перевал Муруджу (1Б*, 3250 м). Фото з перевалу Павліній Глаз.



Фото 128. Перевальний зліт перевалу Павліній Глаз з боку ущелини Уллу-Муруджу.



Фото 129. Місце ночівлі під перевалом Павліній Глаз.

до пер. Павліній глаз

в. Муруджинська Ігла

Фото 130. Шлях спуску з перевалу Павліній Глаз.



Фото 131. Ущелина Уллу–Муруджу.

3. Графік руху

день шляху	дата	№ ділянки денного переходу	ділянка шляху (від - до)	протяжність (км)	чистий ходовий час (год:хв)	характер шляху, природні перешкоди (небезпечні ділянки)	метеоумови	примітка
1	28.07	1	с. Нижній Учкулан – верхня межа зони лісу	9	4:25	стежка	сонячно	
		2	верхня межа зони лісу – джерело нарзану	3	1:25	стежка, трава	хмарно	
		3	джерело нарзану–долина під курчавими скелями	3	1:15	трава	хмарно, дощ	
2	29.07	1	долина під курчавими скелями – нижнє озеро	1.5	0:40	трава	хмарно з проясненням	
		2	нижнє озеро – верхнє озеро	1.5	1:15	осип, трава	сонячно	
		3	верхнє озеро – пер. Учкуланичі	6	1:40	осип, трава	хмарно	
		4	пер. Учкуланичі – пер. Кертмелі	1	0:20	осип, скелі	хмарно, туман	
		5	пер. Кертмелі – верхнє озеро	5	1:10	осип, трава	дощ з градом, туман	
3	30.07	1	верхнє озеро – перевальний зліт	1.5	0:50	осип, льодовик	сонячно	
		2	перевальний зліт – сідловина пер. Крокус	0.5	3:00+4:30	скелі	сонячно	
		3	сідл. пер. Крокус – сідловина пер. Ленінградець	2.5	1:20	осип, скелі	сонячно	
		4	пер. Ленінградець – сідловина пер. Славутич	2.5	1:30	осип, скелі	сонячно	
4	31.07	1	сідловина пер. Славутич – льодовик під перевалом	0.5	7:50	скелі , фірн	сонячно	
		2	льодовик під перевалом – висяча долина	2	1:05	льодовик, осип	легка хмарність	
		3	висяча долина – лівий приток р. Мурсали	2.5	1:25	осип	хмарно	
5	01.08	1	лівий приток р. Мурсали – правий приток р. Мурсали	1	0:50	осип	сонячно	
		2	правий приток р. Мурсали – висяча долина	1	0:55	трава, осип	сонячно	
		3	висяча долина – початок льодовика	1.3	1:00	осип	сонячно	
		4	початок льодовик - верхів'я льодовика під перевальним зльотом	1	0:45	відкритий льодовик	сонячно	
		5	верхів'я льодовика під перевальним зльотом - пер. Мурсали Сх.	0.7	6:30	лід, скелі, сніг	хмарно, невеликий короткочасний дощ	
		6	пер. Мурсали Сх. - озеро під пер. Мурсали Сх.	2	3:40	середн. та крупний осип		
6	02.08	1	озеро під пер. Мурсали Сх. – трав'яниста висяча долина під пер. Беляєва	3	1:40	осип, трава	хмарно, невеликий дощ	
		2	трав'яниста висяча долина під пер. Беляєва – трав'яниста висяча долина південного витоку р. Джалпакол (траверс)	3	2:45	трава, осип	хмарно з проясненням, сильний дощ	
		3	трав'яниста висяча долина південного витоку р. Джалпакол – початок морени	3	1:10	трава, осип	хмарно, дощ	

день шляху	дата	№ ділянки денного переходу	ділянка шляху (від - до)	протяжність (км)	чистий ходовий час (год:хв)	характер шляху, природні перешкоди (небезпечні ділянки)	метеоумови	примітка
7	03.08	1	початок морени – початок льодовика	2	1:40	морена	сонячно	
		2	початок льодовика – пер. Актур Сх.	1.5	1:30	льодовик	хмарно з проясненням	
		3	пер. Актур Сх. – льодовик під пер. Ак Півд.	1	0:35	осип	дощ	
		4	льодовик – пер. Ак Півд.	1.5	2:10	лід, сніг, осип	хмарно	
		5	пер. Ак Півд. – р. Ак Тюбе	2.5	1:40	осип	хмарно з проясненням	
		6	р. Ак-Тюбе – “парус”	4.5	1:40	трава, стежка	змінна хмарність	
8	04.08	1	ущ. Індрюкой (“парус”) – ущ. Гондарай	3	0:40	стежка	сонячно	
		2	ущ. Гондарай – міст через р. Махар	8	2:10	стежка, ґрунтова дорога	сонячно	
		3	міст через р. Махар – джерела нарзанів	3.5	0:45	ґрунтова дорога	сонячно	
		4	джерела нарзанів - галявина Келькате	8	2:10	ґрунтова дорога	сонячно	
		5	галявина Келькате – висяча долина (озеро)	3.5	1:30	стежка, трава	змінна хмарність	
9	05.08	1	висяча долина (озеро) – лівобережна морена	2.5	1:30	трава	сонячно	
		2	лівобережна морена – льодовик	1.5	1:45	осип, сніг, легкі скелі	сонячно	
		3	льодовик - верхів'я льодовика	1.5	1:40+6:05	відкритий льодовик, сніг	сонячно	
10	06.08	1	верхів'я льодовика – пер. Кічі-Муруджу Півн.	0.3	2:10	скелі	сонячно	
		2	пер. Кічі- Муруджу Півн. – осип (початок перевального зльоту)	1.5	0:30	осип, сніг	сонячно	
		3	осип – пер. Сідло	0.2	0:50	осип	сонячно	
		4	пер. Сідло - озеро під льодовиком-південно західний Даут	3	2:10	сніг, фірн, відкритий льодовик, осип	сонячно	
11	07.08	1	озеро під льодовиком південно-західний Даут – струмок з під пер. Османа Касаєва	2	0:40	осип, трава, каміння	сонячно	
		2	струмок з під пер. Османа Касаєва – льодовик	2	1:10	осип, сніг	сонячно	
		3	льодовик – верхів'я льодовика	1	0:30+8:00	відкритий льодовик	сонячно	
12	08.08	1	верхів'я льодовика – скельний бастіон	1	0:40	льодовик	сонячно	
		2	скельний бастіон – скельно – осипна полиця	0.1	1:40	складні скелі	сонячно	
		3	осипна полиця – верхня частина перевального зльоту	0.3	1:00	осип, скелі	сонячно	
		4	верхня частина перевального зльоту – перевал Османа Касаєва	0.3	1:20	скелі	сонячно	
		5	перевал Османа Касаєва – верхів'я льодовика	0.3	2:20	складні скелі, сніг	хмарно	
		6	верхів'я льодовика – середня частина льодовика	1	1:50	льодопад, льодовик	хмарно з проясненням	
		7	середня частина льодовика – моренний карман	2.5	2:40	льодовик	змінна хмарність	

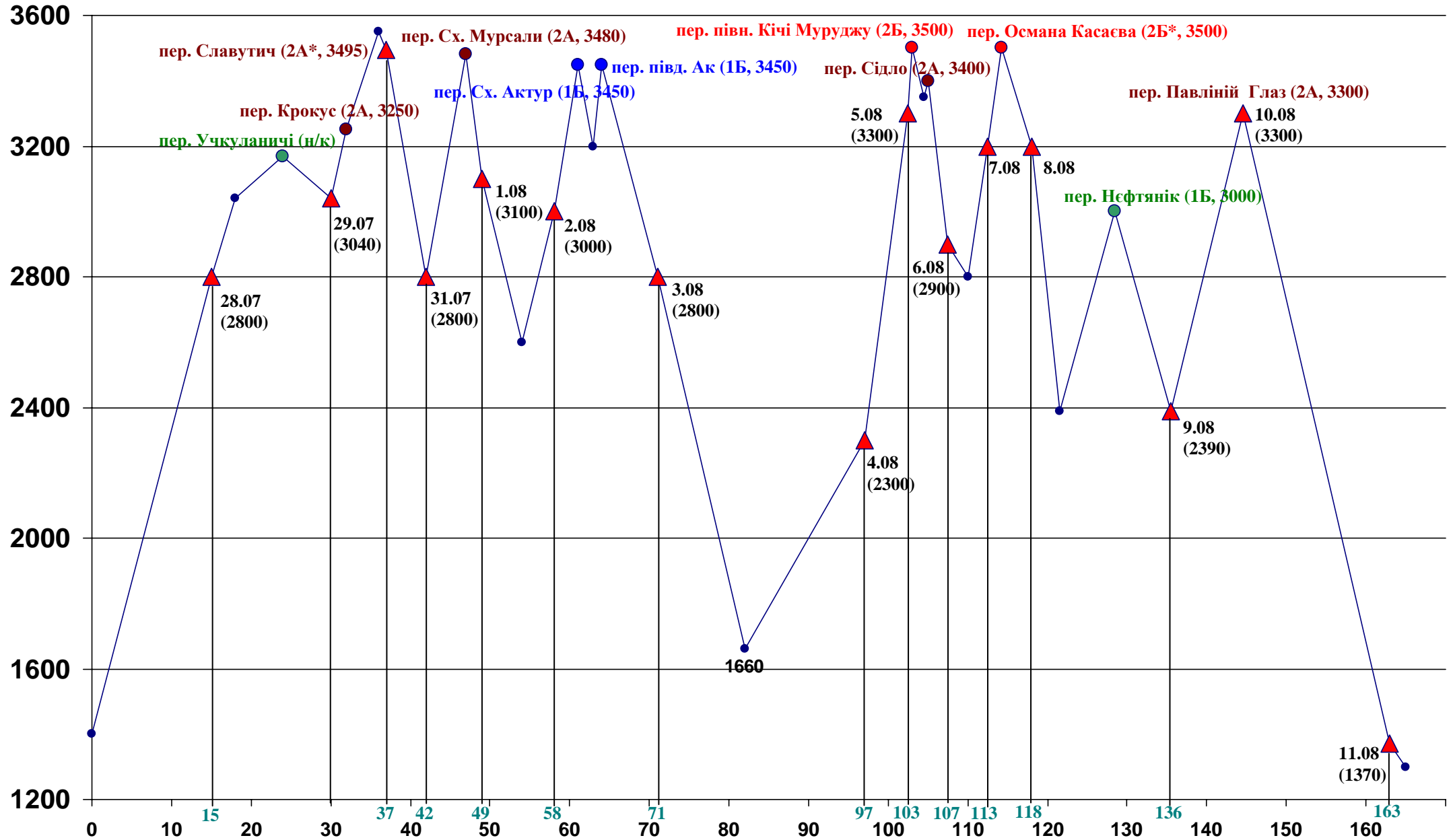
день шляху	дата	№ ділянки денного переходу	ділянка шляху (від - до)	протяжність (км)	чистий ходовий час (год:хв)	характер шляху, природні перешкоди (небезпечні ділянки)	метеоумови	примітка
13	09.08	1	моренний карман – озеро (злиття р. Даут та Ринджи)	3.5	1:50	осип, трава	сонячно	
		2	озеро – струмок з під пер. Нефтянік	4.5	1:30	трава, стежка, переправа (брід)	сонячно	
		3	струмок з під пер. Нефтянік – пер. Нефтянік	2.5	1:25	трава, каміння, осип, лід, сніг	змінна хмарність	
		4	пер. Нефтянік - озеро (злиття р. Даут та Ринджи)	7	2:10	трава, стежка, переправа (брід)	хмарно з проясненням	
14	10.08	1	озеро – озеро під пер. Павліній Глаз	6	3:20	стежка, осип	сонячно	
		2	озеро під пер. Павліній Глаз - льодовик	2	1:20	осип, сніг	сонячно	
		3	льодовик – пер. Павліній Глаз	1	3:10	складні скелі, осип	сонячно	
15	11.08	1	пер. Павліній Глаз – долина Уллу-Муруджу	3	2:20	сніг, осип, трава	сонячно	
			долина Уллу-Муруджу - “баранячі лоби”	3	2:00			
			“баранячі лоби” – початок зони соснового лісу	5.5	2:35	трава, стежка	хмарно з проясненням	
			початок зони соснового лісу – сторожка	1	0:20	стежка	хмарно	
			сторожка – р. Теберда	4	0:50	стежка	хмарно, невеликий короткочасний дощ	
16	12.08	1	р. Теберда – вдсп. Шумка	2	0:25	стежка	сонячно	

Всього: 163 (156) км

ЧХЧ 108 год 35 хв + **22 год 35 хв** (час затрачений на обробку)

Висота, м

4. Висотний графік



Сумарний перепад висот: 16 130 м, - (8 015 м набрано, 8 115 м скинуто); Середня висота ночівлі: 2973 м.

5. Додатки.

5.1. Кошторис.

	статі витрат	на одну людину		На групу в 9 чол.
			всього	
1	Транспортні витрати:		593	5337
	потяг: Київ – Невинномиськ	208.06		
	Невинномиськ - Київ	211.44		
	мікроавтобус: Невинномиськ – с. Верх. Уччулан	97.5 (500 руб)		4500 руб
	мікроавтобус: водоспад Шумка (м. Теберда) - Невинномиськ	76 (389 руб)		3500 руб
2	Продукти:		156.4	1407.6
	на маршруті	130		
	в дорозі (назад)	26.4		1220 руб
3	Ремнабір	2.11	6	19
4	Аптечка	24	9	216
5	Газ			
6	Покупка спорядження	7.6	7.6	68
8	За перепустки на перебування в прикордонній зоні	31.2 (160 руб)	31.2	1440 руб
9	За реєстрацію	48.75 (250 руб)	48.75	2250 руб
Сумарні затрати		851.95	851.95	

5.2. Склад аптечки

найменування	кількість	застосування
<i>Перев'язка</i>		
бинт стерильний 7x14	2* шт.	для пов'язок
бинт стерильний 5x10	3 шт.	
бинт нестерильний 5x10	3 шт.	
бинт еластичний	3 шт.	розтягнення, біль у суглобах
вата	50 г	різне
лейкопластир в катушці	2 шт.	Фіксація пов'язок, натер тості, герметизація пошкоджень шкіри
лейкопластир бактерицидний	15 шт.	
<i>Антисептики</i>		
перекис водню	50 мл	промивання ран (зупинка кровотечі + дезинфекція)
йодденцерин	20 мл	обробка ран різного характеру
брильянтовий зелений	10 мл	
перманганат калію		дезинфікуючий засіб
фурацилін	10 табл	для полоскання горла
борна кислота	10 мл	для компресів, розтирань, дезинфекції
спирт	200 мл	
<i>Знеболювальне, жарознижувальне</i>		
анальгін	30 табл 2 амп.	знеболювальне широкого застосування
кетанов	20 табл 3 амп.	помірний і сильний біль, у т. ч. при травмах
солпадеїн	10 табл	знеболювальне, жарознижувальне
оксалгін	10 табл	ревматичний, м'язовий, головний біль
ібупром	10 табл	
парацетамол	20 табл	жарознижувальне
ацетилсаліцилова кислота	20 табл	жарознижувальне, головний біль
цитрамом	12 табл	
<i>Антибіотики, антибактеріальне</i>		
сульфадиметоксин	20 табл	антибіотик широкого спектру дії
ампіцилін	30 табл	пневмонія, бронхіт, ангіна, інфекція травн. тракту
еритроміцин	20 табл	ангіна, бронхіт
левоміцетин	20 табл	дизентерія, шлункові інфекції
стрептоцид	10 табл	гнійно – запальні процеси на шкірі
бісептол	10 табл	протибактеріальне
левомеколь	20 мг	гнійні рани
<i>Серцево - судинне</i>		
валідол	20 табл	судиннорозширююче, заспокійливе
нітрогліцерин	20 табл	судиннорозширююче швидкої дії

найменування	кількість	застосування
кордіомін	2 амп.	збуджує серцево – судинний та дихальний центри
<i>При хворобах шлунково – кишкового тракту</i>		
но - шпа	100 табл	спазмолітичне
фестал	10 табл	полегшення травлення
активоване вугілля	30 табл	Адсорбент
лоперамід	10 табл	протипроносне
сенадиксин	10 табл	послаблююче
ренітидин	30 табл	виразка, гастрит, підвищенна кислотність шлунку, шлунковий дискомфорт
маалокс	10 табл	
віс – нол	10 табл	
церукал	1 амп.	протирвотне
таблетки від печії	5 табл	печія
<i>При захворюванні дихальних шляхів</i>		
бромгексин	20 табл	відхаркувальний засіб
амброксол	40 табл	
фервекс	5 уп.	застуда, грип, жарознижуюче
нокспрей	1	захворювання носа
стрепсілс, септолете	40 шт.	біль у горлі
льодяники “Кофол”	20 шт.	від кашлю (полегшує дихання і бронхоспазм)
нафтизин	1 уп.	краплі від нежитю
<i>Краплі для очей, вух</i>		
альбуцид (сульфацил натрію)	1 уп.	інфекційно – запальні захворювання очей
софрадекс	5 мл	запальні, алергічні ураження очей, захворювання вух
<i>Заспокійливе</i>		
валеріана	50 табл	при підвищеній нервовій збудливості, безсонні
<i>Антиалергійне</i>		
дімедрол	1 амп.	алергічні реакції, порушення сну
діазолін	20 табл	алергії різного характеру
<i>Місцевоанестизуюче</i>		
лідокаїн	1 амп.	
новокаїн	2 амп.	
<i>Вітаміни</i>		
аскорбінова кислота з глюкозою	250 шт.	при фізичних навантаженнях для покращення акліматизації
глюкоза	50	
аскорбінка	50	

найменування	кількість	застосування
<i>Для суглобів</i>		
гель живокосту	50 мг	тамує біль, знімає запалення та набряки
долобене	50 мг	біль у суглобах і м'язах
бутадіон	20 мг	При розтягненнях, гематомах, опіках, невеликої складності дерматитах
апізатрон	20 мг	Болезаспокійливе, протизапальне, при захворюванні суглобів, ушкодженнях м'язів, зв'язок, невралгічному болі
фаст - реліф	12 мг	
<i>Для шкіри</i>		
пантестин	20 мг	сприяє загоюванню ран і опіків
крем "спасатель"	30 мг	поверхневі ушкодження шкіри
ацикловір	10 мг	Герпес
крем для безпечної засмаги	1 туб.	профілактика сонячних опіків
крем від сонячних опіків	1 туб.	після тривалого перебування на сонці
зволожуючий крем	1 туб.	Догляд за шкірою обличчя, рук
вазелін	10 мг	
'Золота зірка'	1 шт	укуси комах, головний біль
<i>Інструменти та інше</i>		
розчин аміаку	20 мл	збудження дихання, виведення зі стану непритомності
термометр у футлярі	1 шт.	
жгут	1 шт.	зупинка кровотечі
ножиці	2 шт.	манікюрні та звичайні
шприц 2 мл	2 шт.	
шприц 5 мл	3 шт.	
хірургічна голка з ниткою	2 шт.	
піпетка	1 шт.	
пінцет	1 шт.	

* + 9 стерильних бинтів з індивідуальної аптечки учасника

5.3. Групове та спеціальне особисте спорядження

Табл. 2. Групове спорядження

	найменування	кількість (шт)	вага (кг)
1	намет Dakota 4 (Bergson) на 6 чол.	1	6
2	намет Tunell (Alexico) на 3 чол.	1	4
3	спальний мішок - ковдра	6	10.7
4	газовий пальник Classic Trail (Primus)	3	0.681
5	баллон з газом	14	9.24
6	вітрозахистний екран	2	0.46
6	каструля 3.5 л	2	1.7
7	каструля 4.5 л	1	
8	фотоапарат цифровий	3	3.3
9	фотоапарат плівковий	1	
10	мотузка (10 мм) 45 м	5	13
11	молоток скельний	3	2.4
12	гак скельний	14	1.3
13	кільця для просмикування мотузки	4	0.2
14	френд	8	1.2
15	льодобур	7	1.2
16	фірновий (сніговий) якір	6	1.3
17	карабіни	9	0.74
18	мотузка розхідна (6 мм) 20 м	1	0.5
19	петля – відтяжка	6	0.5
20	аптечка	1	3.7
21	ремонтний набір	1	1.5
загальна вага:			63.621

Табл. 3. Особисте спеціальне спорядження

	найменування	кількість
1	льодоруб	1 шт.
2	страхувальна система (верх+низ)	1 компл.
3	Мотузка (10 мм) 3 м	2 шт.
	Мотузка (10 мм) 4.5 м	1 шт.
4	страхувальні рукавиці	1 пара
5	мотузка (6 мм) 3.5 м	1 шт.
6	карабін	3 шт.
7	гальмівний пристрій	1 шт.
8	каска	1 шт.
9	кішки	1 пара
10	жумар	1 шт.

Табл. 4. Вагові характеристики вантажу на маршруті

	на групу (кг)	на 1 людину (кг)
групове спорядження	63.6	7.1
особисте спорядження		10
продукти	111	12.33
всього:		29.43

Вага рюкзака при виході на маршрут:
на одного чоловіка: **31.8 кг**
на одну жінку: **24.55 кг**

Примітка: “заброски” при проходженні маршруту не використовувались.


5.4. Харчування на маршруті.

табл. 2. Розкладка

назва продукту	загальна вага(кг)		вартість	на особу
	нетто	брutto	(грн)	порція (г)
гречка	5,3		26,5	110/35
рис	5,5		20	110/65/35
пшоно	2,2		11	110/65
крупа ячна	1,6		5	90
макаронні вироби	2		8	110
крупа пшенична	0,8		2	90
вівсянка	0,6		3	65
манна крупа	0,6		3	65
вермішель	0,3		1,5	35
сардини (консерви)	2	2,4	32	83
котлети (консерви)	2,25	2,7	27	83
тушонка (консерви)	6	7,4	150	40/20
згущене молоко	2	2,2	20	45
гірчиця	0,3		4	
кетчуп	1,2		12	30-35
майонез	1,6		15	45
заправка для борщу	1		25	20
картопляне пюре для супу	0,8		20	10
шоколад	2,5		74	33
козенаки	1,1		15	40
зефір	1		12	30
халва	1,6		12	45
сир	3,6		78	45
ковбаса	3,7		120	45
сало	4		60	45
ягоди сублимовані	0,4		20	
молоко сухе	0,4		10	45
м'ясо сублимоване	0,1		20	
картопля (свіжа)	1,5		3	30
цибуля	1		2	15-20
сухарі	7			20-30
хліб	6		10	55
зажарка для супу	1,2		10	20
сушені овочі (капуста, морква)	0,6		6	10
чай	0,7		58	2
родзинки	3,8		27	25
арахіс	3		30	20
банани сушені	1,5		45	16
курага	2		38	15
цукерки (карамель)	3,2		32	24

цукерки шоколадні	1		20	25
печиво	5,7		65	25
цукор	10		32	40
сіть	1		1	3
масло вершкове, олія	1,2		20	15-20
оладки	1,2		15	35
подарунки від друзів (сухофрукти, цукерки, консерви)	2,5			
ВСЬОГО	111кг		1220грн	

822 гр/чол.-день



Група туристів турклуба "Крокус" Національного
Педагогічного Університету ім. М. Драгоманова

Київської міської федерації спортивного туризму

В кількості 9 туристів, совершая горний похід
третьей категорії складності

вийшла к туру на перевалі: Крокус (1Б* - 2А, h=3230м)
со сторони : ущ. Узкуляничи

Метеоусловія: солнечно, легкая облачность,
слабый ветер.

Состояние группы: хорошее

Група продовжує рух в напрямку: траверсом
хребта в напрямку пів. Куршо

Движение по маршруту от тура начато в 13:10
"1" августа 2006 г.

Снята записка группы: туристов Грыма

под руководством Савелеев И.И. книжка 4а.97

Руководитель группы: Клинач Александр Николаевич

Маршрутная книжка № 70/06

Мал. 1. Перевальна записка з перевалу Крокус (2А, 3250 м).

26 VII 07 гр туристів из
Полтавы в х.о.п.с. 19
турист, совершая походы и
вышла на пер. Ленинградцы (1А3400)
со стороны р. Мурсалки.
Далше - на пер. Ак.

Снята записка туристів из
Москва

26 VII 07 1000
рук. г. Потомак Э

Мал. 2. Перевальна записка з перевалу Ленінградець (1А, 3250 м).

Группа туристов т.к. "КРОКУС"
 Национального Педагогического
 Университета им. М.П. Драгоманова
 Киевской городской федерации
 спортивного туризма
 В количестве 9 туристов,
 совершая горный поход
 третьей категории сложности
 вышла к туру на перевале
 "Киевский" (2А)
 со стороны пер. "Крокус"
 Менделеевский: слабая облачность.
 Возможные группы отмогло-
 привалившие.
 Группа продолжает движе-
 ние траверсом хребта на пер. "Дуриш-
 виченко" по маршруту от тура
 направо в 18³⁰ 1 августа 2006г.
 Записка в туру не обнаружена
 Руководитель группы Кирилл Александр
 Николаевич

Мал. 3. Перевальна записка з перевалу Славутич (2А*, 3495 м).

гр. туристів з Каміши,
 Гірська вилка на перев. Актур
 Вост (1В-3500) (Ак Ложний?)
 сторона на пд. Діагональ
 перевали.
 Склад - 10 людей. Всі керівники
 Діагональ на верш. Актур
 Склад записки гр. Києвкою
 однак від 3.8.06

28.VI.2007 12⁰¹

рук гр. Петураш
 Я.

Мал. 4. Перевальна записка з перевалу Актур Східний (1В, 3450 м).

Група туристів Т/к "Горизонт"
 ст. Мейшифранської, Краснодарської країн
 під керівництвом Матюхи П.В. в
 складі 13 людей перемістилася на
 перевал Діаг. Ак (3500, 1В) з боку
 р. Ак-Траде в 11:40

Склад групи отримав
 Погода сонячна, легка
 Дальніший шлях - долина р. Мордо


4 августа 2006 г.

Склад записки групи з. Харьков
 от 21 июля 2006 г.

Мал. 5. Перевальна записка з перевалу Ак Південний (1В, 3450 м).

ТУРИСТОВ

КЛУБ



Сокол

ТАГАНРОГ

Нам 50!

Контрольная записка

Клуб туристов "Сокол"

ТАНТК им. Бериева

г. Таганрог

Группа туристов клуба "Сокол", совершая поход 4 к/с,
в составе 6 человек
вышла на перевал (вершину): Кичи-Муруджу сев. (2Б, 3600)
(наименование, район, географические координаты, высота)
«36» июля 2007 года в 7 ч. 45 м. по маршруту: р. Кичи-Муруджу
(откуда)
Метеорологические условия: солнечно, туманно
Состояние группы: хорошо, без проблем
Группа уходит в направлении: р. Кичи
(куда)
г. Кичи
- г. Кичи - п. Кичи
время выхода «36» июля 2007 года в 9 ч. 00 м.

Состав группы:

Руководитель:
1. Мамонтовский Роман

Участники:
2. Масляковская Катя
3. Сидукис Павел
4. Исхаков Вадим
5. Каташкин Кирилл
6. Давид Саша
7.
8.
9.
10.

Снята записка группы: "Тантк" Ростов на Дону клуб туристов
(тур. клуб, секция, город, № м/к)
от «35» 07.2007, под руководством Савина А. И.
Нестяжовского путь из п. Кичи Сев. С. В. от 5.00.0
св. селения

Руководитель группы: Савин А. И. kanmal@yandex.ru (E-mail):
Маршрутная книжка № 46/07 Ростовской МКК

Особые отметки (пожелания) хорошего настроения (особенно
руководителя), легких рюкзаков, солнечная
погода и удачи!

Мал. 6. Перевальная записка с перевала Кичи–Муруджу Північний (2Б, 3500 м).

Група туристів Т/к Мехар,
 северна похід Зкс піднялась
 на перел Сідло (2А) со стороны
 р. Киве-Мурджуну 22.07.05 в 9³⁰
 (с юго-запада)
 Смет запису гр. туристів у Краснодар.
 от 14.07.05.
 Исто, сонечно, безоблачно
 Рядом в долине пер. Миронова,
 (под вершиной Дуг)
 Собирается группа бывшая
 Руководитель Виндерских Е.Б.

Мал. 7. Перевальна записка з перевалу Сідло (2А, 3400 м).

1.08.07 12⁰⁰
 Група туристів из г. Шугина
 (Бшарур) в составе 6 человек совершила
 восхождение на пер. Кедрякинов (15²)
 со стороны долины Дуг
 Погода отличная. Продолжаем движение
 в сторону реки Мехар-су
 Смет записано группа семейного
 туризма из г. Моголиба (Бшарур)
 Степанового пути!

Мал. 8. Перевальна записка з перевалу Нефтянік (1Б, 3000 м).

БЕЛОРУССКИЙ РЕСПУБЛИКАНСКИЙ
СОВЕТ ПО ТУРИЗМУ И ЭКСКУРСИЯМ

КЛУБ
ТУРИСТОВ
г. Могилев

Контрольная записка



Отрежьте корешок записки, заполните его и вышлите по адресу:

Адрес клуба туристов или другой организации, чья группа оставила записку в туре:

212002, БССР, гор. Могилев
ул. Калинина, 55
Толкачеву А. Ф.

или 213760 Могилевская обл.,
БССР, гор. Осиповичи
ул. Вагонная дом 1А кв. 8
Снигирю К. И.

очень просим переслать корешок записки

ТУРИСТСКО-КРАЕВЕДЧЕСКАЯ СПОРТИВНО-ПАТРИОТИЧЕСКАЯ ЭКСПЕДИЦИЯ

Группа туристов Могилевского областного Совета по туризму и экскурсиям и Могилевского ОК ЛКСМБ
(полное наименование организации)

в количестве 8 человек, совершая горное путешествие четвертой категории сложности, вышла к туру (месту хранения записки) на (в, у) ПЕРЕВАЛ имени Героя Советского Союза Османа Касаева
(наименование объекта, например, перевал, пещера, т.д.)
(сложность перевала 2Б* - 3А)
со стороны ущелья ПАУТ

Метеоусловия: ясно, солнечно, легкая облачность

Высота перевала 3360 м.

Состояние группы: хорошее
Состав группы: Снигирь К.И., Шабашов Е.Д., Парахневич В.Т., Панкратова Е.А., Горбачев А.И., Толкачев А.Ф., Межевич С.А., Максимов Н.А.

Движение в направлении: Северного приюта КЛУХОР

Движение по маршруту от тура начато в 12:30 часов 7 июня 1981 г.

Снята записка группы

ПЕРВОПРОХОЖДЕНИЕ

от " " 197__ г. под руководством

Руководитель группы: СНИГИРЬ К.И.
(Ф., И., О.)

Маршрутная книжка № 43-Г-81

Мы, туристы _____

(полное наименование организации)

сняли " " 197__ г. записку вашей группы с (из) _____

(наименование объекта)

Наш адрес: _____

Руководитель группы: _____
(Ф., И., О.)

3-1-75 г. АТ 07507 З. 15 Т. 5000 Минск, тип. Белсовпрофа

Мал. 9. Перевальная записка с перевалу Османа Касаева (2Б*, 3500 м).

Здорово туристы!
 Светло и даже жарко.
 16.07.2002г. Брестщина
 в составе 4 чел (2 Бирманки,
 в ^{рук. Солдатыкин} ~~руководстве~~ к Павли. Михаил
 БАЗУ в 12³⁰ Мужик
 НААНДА. Впереди крутан
 НА ДЛУТ. ДАЖЕ ЖУТКОВАТ
 Надемся добравтси оро
 озери. Всех ВАМ
 БЛАГ и УДАЧИ.
 ЗАСТАВА ВО!!!

Мал. 10. Перевальна записка з перевалу Павлиній Глаз (2А, 3300 м).

7. Список літератури

Перевал Крокус (2А)

- | | | | |
|---|---|-------------------|---|
| 1 | Отчет о походе первой к. с.
15 – 26 июля 1980, м/к 81-
3/80 | рук. Клипач А. Н. | т/к Крокус |
| 2 | Отчет о походе второй к. с.
13 – 29 июля 1982, м/к
159/82 | рук. Клипач А. Н. | т/к Крокус |
| 3 | Звіт про похід третьої к. с.
30 липня – 12 серпня 2006,
м/к 70/06 | кер. Клипач А. Н. | т/к Крокус |
| 4 | Фото | | http://caucatalog.narod.ru/base/krokus_pass.html |

Перевал Славутич (2А*)

- | | | | |
|---|---|-------------------|------------|
| 1 | Звіт про похід третьої к. с.
30 липня – 12 серпня 2006,
м/к 70/06 | кер. Клипач А. Н. | т/к Крокус |
|---|---|-------------------|------------|

Перевал Мурсали Східний(2А)

- | | | | |
|---|---|-------------------|------------|
| 1 | Отчет о походе третьей к.с.
16 – 30 июля 1985 | рук. Чапрак Л. И. | т/к Крокус |
| 2 | Звіт про похід третьої к. с.
30 липня – 12 серпня 2006,
м/к 70/06 | кер. Клипач А. Н. | т/к Крокус |

Перевал Актур Східний (1Б)

- | | | | |
|---|---|---------------|---|
| 1 | Отчет о походе третьей к.с.
12 июля - 1 августа 2004 | Савенков К. | http://savenkov.lvk.cs.msu.su/tourizm/trips/2004/daut-elbrus/otchet/aktur_vostochniy.html |
| 2 | Отчет о походе второй к.с.
17 - 27 июля 2002 | Иванова И. А. | http://www.mountain.ru/mkk/biblio/kavkaz/ivanova_zap_k/ |
| 3 | Фото | | http://caucatalog.narod.ru/base/aktur_vostochniy_pass.html |

Перевал Ак Південний (1Б)

- | | | | |
|---|---|---------------|---|
| 1 | Отчет о походе третьей к.с.
12 июля - 1 августа 2004 | Савенков К. | http://savenkov.lvk.cs.msu.su/tourizm/trips/2004/daut-elbrus/otchet/ak_yuzhniy.html |
| 2 | Отчет о походе второй к.с.
17 - 27 июля 2002 | Иванова И. А. | http://www.skitalets.ru/mountain/2005/kavkaz_ivanova/index.htm#sec_34 |
| 3 | Фото | | http://caucatalog.narod.ru/base/ak_yuzhnyi_pass.html |
| 4 | От Маруха до Эльбруса.
Узункол. | Путеводитель. | http://mountain.pp.ru/guidebook/maruh/p_maruh_uzunkolbuy_a.html |

Перевал Кічі–Муруджу Північний (2Б)

- | | | | |
|---|------|--|---|
| 1 | Фото | | http://caucatalog.narod.ru/base/kichi-murudzhu_severnyi_pass.html |
|---|------|--|---|

- | | | | |
|---|---|---------------------|---|
| 2 | Отчет о походе четвертой к.с. 30 июля – 18 августа 2002 м/к 22-02 | рук. Пайзанский Л.Д | |
| 3 | Отчет о походе третьей к.с. 12 июля - 1 августа 2004 | Савенков К. | http://savenkov.lvk.cs.msu.ru/tourizm/trips/2004/daut-elbrus/otchet/kichimurudzhu_sev_lozhn.html |
| 4 | Перевал Кичи – Муруджу Северный | Ведяйкин Николай | www.planeta-rostov.ru/materials/materials_detail.php?mat_id=230 |

Перевал Сідло (2А)

- | | | | |
|---|--|---------------------|---|
| 1 | Поход третьей к.с. 4 – 24 августа 2003 | рук. Пайзанский Л.Д | http://www.tkg.org.ua/travels/3cau03ap.htm |
| 2 | Отчет о походе третьей к.с. 12 – 31 июня 2004 | рук. Савенков О. К. | http://savenkov.lvk.cs.msu.ru/tourizm/trips/2004/daut-elbrus/otchet/sedlo.html |
| 3 | Описание перевала Седло | Ведяйкин Николай | http://www.lib.ru/ALPINISM/p_sedlo.txt |
| 4 | Отчет о походе третьей к.с. 16 июля – 1 августа 2000 | Назаров М. М. | www.tourism.ru/docs/report/mountain/3/9/96/#ad |

Перевал Османа Касаєва (2Б*)

- | | | | |
|---|--|---------------|---|
| 1 | От Маруха до Эльбруса. По Дауту. Рынджи. | Путеводитель. | http://budetinteresno.narod.ru/maruha/daut_rindji.htm |
| 2 | Фото | | http://caucatalog.narod.ru/base/kasaeva_osmana_pass.html |

Перевал Нефтянік (1Б)

- | | | | |
|---|--|---------------|---|
| 1 | От Маруха до Эльбруса. По Дауту. Рынджи. | Путеводитель. | http://pohod.ru/guidebook/maruh/p_maruh_podauturyndzntt_a.html |
| 2 | Фото | | http://caucatalog.narod.ru/base/neftyanik_daut_-_nakhar_pass.html |

Перевал Павліній Глаз (2А)

- | | | | |
|---|--|--------------|---|
| 1 | Отчет о походе третьей к.с. 16 июля – 1 августа 2000 | Назаров М.М. | http://www.tourism.ru/docs/report/mountain/3/9/96/#aa |
| 2 | Фото | | http://caucatalog.narod.ru/base/pavlinii_glaz_pass.html |

8. Мапа району подорожі

